

บทที่ 5

ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ไทย

ในการศึกษากระบวนการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย มีปัจจัยมากมายที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดง โดยปัจจัยต่าง ๆ ล้วนส่งผลต่อการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ของแต่ละบริษัทและสถานีโทรทัศน์ที่ต่างกัน จากการศึกษา จึงพอสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ไทยได้ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์
2. ตัวแทนบริษัทโฆษณา
3. ผู้ชม
4. ปัญหาและเงื่อนไขที่เกิดจากนักแสดง
5. ความชำนาญและความสามารถของนักแสดง
6. ระบบอุปถัมภ์กับการคัดเลือกนักแสดง
7. เวลาออกอากาศ
8. เวลาการทำงาน
9. สภาพการแข่งขัน

1. กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์

ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ประกอบไปด้วยบุคคลในหลายฝ่ายด้วยกัน แต่บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มที่สำคัญ ดังนี้

- 1.1 ผู้มีอำนาจตามหน้าที่ในการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทผู้ผลิต
 - 1.1.1 ผู้จัดหรือผู้ผลิต และบุคคลในระดับบริหาร
 - 1.1.2 ผู้กำกับ
 - 1.1.3 ผู้ช่วยผู้กำกับ
- 1.2 ผู้มีอำนาจของสถานีโทรทัศน์

1.1 ผู้มีอำนาจตามหน้าที่ในการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทผู้ผลิต

ในละครโทรทัศน์แต่ละเรื่อง ประกอบไปด้วยตัวละครที่เป็นนักแสดงหลัก นักแสดงสมทบ และตัวประกอบ โดยในการคัดเลือกนักแสดงของแต่ละทีมงานผู้ผลิตจะมีการปรึกษากันในหลายฝ่าย เช่น ผู้จัดการและบุคคลระดับบริหารของบริษัท ผู้กำกับ คนเขียนบท ผู้ช่วยผู้กำกับและทีมงานต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม หน้าที่ของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ในการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์โดยหลักแล้ว จะมีการแบ่งหน้าที่การคัดเลือกนักแสดงตามความสำคัญของบทบาท ดังนี้

1.1.1 ผู้จัดหรือผู้ผลิต และบุคคลในระดับบริหารของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์

ในการดำเนินการผลิตละครโทรทัศน์ ผู้จัดหรือผู้ผลิต จะเป็นผู้วางแผนเตรียมการผลิต และกำหนดทีมงานที่สำคัญ โดยเป็นผู้ที่ติดต่อดำเนินงานกับสถานี และรับเอานโยบายของสถานีมาผลิต โดยผู้จัดหรือผู้ผลิตจะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการคัดเลือกเรื่องและคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ของบริษัท โดยเฉพาะขั้นตอนการคัดเลือกนักแสดงหลัก ซึ่งจะต้องมีการหาข้อสรุปกันก่อน เนื่องจากจำเป็นต้องมีการตกลง และคำนวณงบประมาณค่าใช้จ่ายที่แน่นอนในขั้นตอนการเตรียมงานผลิตละครโทรทัศน์ ฉะนั้นผู้จัดหรือผู้ผลิตและบุคคลในระดับบริหารของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกนักแสดงที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งเป็นจุดขายของละครโทรทัศน์และเป็นตัวดำเนินเรื่องราวถ่ายทอดเนื้อหาที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอมากที่สุด

คุณเรเชล วิภาดา อดีตผู้ช่วยผู้กำกับของบริษัทยูม่า กล่าวถึงผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทยูม่าว่า “ตัวนำเลย ปัญหาคงจะทางด้านอายุ (คุณยุวดี ไทยนิรัญ ผู้จัดละครยูม่า) เขาตัดสินใจมากกว่า เพราะว่าคิวสวมนมากจะไม่น่ามีปัญหา เพราะว่าคัดเลือกตัว main สวมนกว่าตัว main ก็คือคิดไปเรื่อย ๆ จนคนไหนที่ลงตัวบทบาทเหมาะสมดูว่าเหมาะสมกับเขาไหม คือสวมนมากก็คุยกันว่าคิวว่างก็โอเค แล้วช่องอนุมัติก็โอเค ก็คือสุดท้ายนี้ คือขอให้ช่องอนุมัติอย่างเดียว คือทางยูม่า อายุวดี นี้เขาจะดูก่อน ว่านี่เหมาะสมนี้ว่าง ไม่ได้ลงเรื่องอะไร ก็เสนอไปทางช่อง ช่องอนุมัติก็ตกลง” (เรเชล วิภาดา, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2541.)

คุณสิริวิทย์ อุปการ ผู้ช่วยผู้กำกับของบริษัทเอ็กแซกท์ กล่าวถึงผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงโทรทัศน์ของบริษัทเอ็กแซกท์ว่า

“อย่างตัวหลัก เขาก็จะมีการคุยกันแล้วว่าใครเล่น ส่วนใหญ่ถ้าเป็นตัวหลักที่บอर्टเขาต้องคุยกัน บอर्टของเอ็กแซกท์ ก็จะมีประมาณพี่บอย (ถกลเกียรติ วีรวรรณ) ผู้บริหารอีก 2-3 คน และบางทีก็ต้องมีผ่านบอर्टข้างบนของแกรมมี่ พวกพี่เล็ก (บุษบา ดาวเรือง หนึ่งในผู้บริหารของบริษัทแกรมมี่ ฯ) อีกที” (สิริวิทย์ อุปการ. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2541.)

คุณกนกวรรณ ด้านอุดม ผู้ผลิต และผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทอัครมีเดีย กล่าวว่า “เวลาคัดเลือกมันต้องอยู่ที่ว่าทีมทำเป็นใครล่ะ ถ้าทีมทำเป็นพี่ก็จะดูเองจะคัดเอง อย่างในเรื่องประทีปอธิษฐาน พระเอกจะต้องมี character อย่างนี้ มาดขรึม ที่จะเล่นได้ก็มีแซม มีกบ พระเอกที่มาดขรึม เก็บความรู้สึก แล้วทำไมจะต้องเลือกหาญ (คุณหาญ นิมะทองคำ) อีกตัวหนึ่ง หาญนี่มักจะแสดงบทที่เก็บกด และระเบิดออกมาได้ดี จึงเลือกหาญ เราต้องรู้จักนักแสดง หาญนี่เขาเคยเล่นกับเราหลายเรื่อง” (กนกวรรณ ด้านอุดม. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2541.)

ในการคัดเลือกนักแสดงหลักของแต่ละบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ โดยหลักจะขึ้นอยู่กับผู้ผลิต และบุคคลระดับบริหารของบริษัทในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม อาจจะมีการตกลงประชุม พูดคุยกันกับผู้กำกับ และคนเขียนบทด้วย ในฐานะที่เป็นผู้สร้างสรรคงาน โดยเป็นผู้กำหนดบทบาทและควบคุมทิศทางการทำงานของนักแสดง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปในแนวทางการตามวัตถุประสงค์ในการนำเสนอของผู้ผลิต

1.1.2 ผู้กำกับ

ผู้กำกับ จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ วางแผนการทำงานในส่วนต่าง ๆ ทั้งในขั้นตอนการเตรียมการ การถ่ายทำ และหลังการถ่ายทำ โดยผู้กำกับจะเป็นอีกบุคคลหนึ่ง ที่มีส่วนในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ เนื่องจากผู้กำกับจะต้องทำความเข้าใจบทบาท และลักษณะตัวละคร เพื่อสามารถควบคุมอารมณ์และการแสดงของนักแสดงให้เป็นไปในแนวทางที่ตนต้องการให้ได้ ผู้กำกับจึงสามารถนำเสนอนักแสดงที่เห็นว่ามีเหมาะสมกับลักษณะของตัวละคร หรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับผู้จัดหรือบุคคลในระดับบริหารของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ โดยเฉพาะถ้าเป็นผู้กำกับของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์นั้น ๆ

ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งในระดับผู้บริหารของบริษัท จะมีศักยภาพในการเสนอความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการคัดเลือกนักแสดงมากยิ่งขึ้น

คุณเรซล วิภาดา อดีตผู้ช่วยผู้กำกับของบริษัทยูม่า กล่าวถึงความสำคัญของผู้กำกับ คือ คุณชูชัย งามอาจชัย หนึ่งในผู้บริหารของบริษัท ยูม่า ว่า "ส่วนใหญ่ นักร้องหลักก็จะเป็นทางผู้ใหญ่เขาจัดการ อย่างผู้แสดงนำอะไรอย่างนี้ ถ้าของยูม่าก็ขึ้นอยู่กับผู้กำกับ (คุณชูชัย งามอาจชัย) ด้วยหนึ่ง ขึ้นอยู่กับทางช่องด้วยว่าช่องอนุมัติหรือเปล่า"

(เรซล วิภาดา.สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2541.)

คุณจิตรลดา ดิษยนันท์ ผู้บริหาร และผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัท กันตนา กล่าวว่า "ต้องมีความเหมาะสม เราจะทำอะไรเรื่องหนึ่งที่ เราก็คงต้องอ่านบทประพันธ์ บทโทรทัศน์ คุยกับผู้กำกับ คนเขียนบท ต้องมาย้ำความคิดกันว่าเขาต้องการประมาณไหน คือช่วยกันคิดคาแรคเตอร์ประมาณไหน" (จิตรลดา ดิษยนันท์. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2541.)

คุณสิริวิทย์ อูปการ ผู้ช่วยผู้กำกับของบริษัท เช็กแซกซ์ กล่าวว่า

"ในการคัดเลือกนักแสดงหลัก คือ ทุกคนออกความเห็นได้หมดว่า อยากได้ใคร มาเล่น หรืออยากว่าบทนี้เหมาะกับใครนะ เราก็มาคุยกันว่าน่าจะเอาคนนี้นะ คนนี้นะ บางทีเรื่องนี้มันอาจจะเริ่มมาจากผู้กำกับ ซึ่งผู้กำกับก็มีภาพนักแสดงในใจ และก็พอผู้กำกับบอกว่ายากทำเรื่องนี้ ก็ไปคุยกับคนเขียนบท ก็เริ่ม two way communication แล้ว คนเขียนบทก็ เออ ถ้าเป็นอย่างนี้ เอาคนนี้ใหม่ ก็คุย ๆ กัน เริ่มมา ผู้กำกับก็เริ่มเสนอที่บอย (ถกลเกียรติ วีรวรรณ) บอกที่บอยนี้มีบทนี้ เนื้อเรื่องอย่างนี้ เอาคนนี้ใหม่ ที่บอยก็แนะนำมาได้ ๆ หรือที่บอยก็มี ถ้าเป็นอย่างนี้ เอาคนนี้ใหม่ ก็มาคุยกัน และก็จึงมาสรุปกัน" (สิริวิทย์ อูปการ. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2541.)

ในส่วนการคัดเลือก นักแสดงสมทบที่มีบทบาทและนักแสดงประกอบ หรือเมื่อต้องการคัดเลือกนักแสดงใหม่ที่ไม่มีบทบาทสำคัญมาก และยังไม่มีการตกลงกันในขั้นตอนการเตรียมการ ก็จะดำเนินการผลิตไปก่อน และทำการติดต่อคัดเลือกนักแสดง โดยการคัดเลือกของผู้กำกับ และการช่วยเหลือของผู้ช่วยผู้กำกับ ทีมงานธุรกิจกองถ่าย ฝ่ายจัดหานักแสดงในการติดต่อสรรหานักแสดง เพื่อนำเสนอให้กับบุคคลในระดับบริหารและผู้กำกับในการคัดเลือก

คุณถกลเกียรติ วีรวรรณ ผู้บริหาร และผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท เอ็กแซกท์ กล่าวว่า “ในการคัดเลือกนักแสดง จะมีการตกลง ประชุมและคุยกันกับผู้กำกับ ในส่วนของนักแสดงสมทบ ผู้กำกับก็จะเป็นคนตัดสินใจเช่นกัน..” (ถกลเกียรติ วีรวรรณ. สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2541.)

คุณวิลักษณ์ พูลสมบัติ ผู้เขียนบท และทำการฝึกฝนนักแสดงของบริษัท ยูม่า กล่าวว่า “ในการคัดเลือกนักแสดง มีการประชุมกันในส่วนของคุณยุวดีที่เป็นผู้จัด แล้วก็ผู้กำกับการแสดงคนอื่น ๆ ที่เป็นพนักงาน staff ก็อาจจะมีสิทธิเสนอความคิด ที่ยุวดีอาจจะเห็นว่าคนนั้น คนนี้ ลองดูซิ คนอื่น ๆ ที่เป็นในส่วนผู้ช่วยผู้กำกับก็จะช่วยกันแชร์ความคิด ก็จะมีการคุยกัน (วิลักษณ์ พูลสมบัติ. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2541.)

คุณสิริวิทย์ อุปการ ผู้ช่วยผู้กำกับของบริษัทเอ็กแซกท์ กล่าวว่า

“ในกรณีที่เป็นตัวประกอบไม่สำคัญนัก พี่ก็เลือกไปเลย แต่ถ้าตัวรอง ๆ หน่อย คือพี่ก็จะหามาให้ มีตัวเล็ก เอ บี ซี ดี และให้ผู้กำกับเลือกอีกทีหนึ่ง ในส่วนของนักแสดงหลัก คือพระเอกนางเอกนี้ เขาจำกัดมาแล้วละ ส่วนแบบตัวรอง ๆ แฟนพระเอก แฟนเก่านางเอก เพื่อนพระเอก ซึ่งถ้าไม่เอาดาราเนี่ย นี่แหละเราก็ต้องไปเลือกมา อย่างในเรื่องชายไม่จริงหญิงแท้ จอห์น (ขจรศักดิ์ รัตนนิสสัย) นี้เลือกมาแล้ว อ้อม (ศานันท์นิจ พันธุ์ชูจิต) นี้จริง ๆ แล้ว เราเรียกเขามาทดสอบก่อน คือ ก่อนจะได้อ้อมนี้ เราก็เรียกมาหลายคน แล้วก็มาสรุปที่อ้อม คือมันจะระบุไม่ได้หรอกว่าคนที่เราเลือก ถึงจะได้ คือว่า ถ้าใช่เราก็หยุด ถ้าไม่ใช่เราก็เลือกต่อไป อย่างตอนอ้อมก็มีประมาณ 3 คน และอ้อมก็คือใกล้เคียงที่สุดกับ character ที่วางไว้ ซึ่ง character ก็คือ ผู้กำกับซึ่งเขาคุยกับคนเขียนบทแล้ว (สิริวิทย์ อุปการ. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2541.)

โดยการคัดเลือกนักแสดง ถ้าเป็นนักแสดงสมทบที่มีความสำคัญ บุคคลในระดับผู้บริหารหรือผู้กำกับ จะเป็นผู้ทำการคัดเลือกในกรณีที่ต้องมีการทดสอบและการตัดสินใจ แต่ถ้าในส่วนของการทำการติดต่อนักแสดง และสรรหานักแสดงประกอบประเภท extra จะเป็นหน้าที่ของผู้ช่วยผู้กำกับ และเจ้าหน้าที่ระดับล่างในการติดต่อตามแหล่งสรรหาต่าง ๆ เช่น โมเดลลิ่ง หรือบุคคลที่รู้จัก

1.1.3 ผู้ช่วยผู้กำกับ

ผู้ช่วยผู้กำกับ มีหน้าที่ในการประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ เตรียมงาน และคอยช่วยเหลือผู้กำกับในการทำงาน อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับระบบการทำงานของแต่ละบริษัท ซึ่งในบางบริษัทหน้าที่ของผู้ช่วยผู้กำกับอาจรวมถึงการจัดคิวถ่ายนักแสดง และบริหารกองถ่ายด้วย ในบางบริษัท จะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประจำกองถ่าย ในการช่วยเหลือการทำงานของผู้กำกับ พิจารณาสรรหาจัดเรียงคิวในการดำเนินงานถ่ายทำแต่ละตอน และทำการติดต่อสรรหานักแสดงมาให้ผู้กำกับทำการคัดเลือกในกรณีที่ต้องการนักแสดงใหม่ที่มีบทบาทสำคัญ คอยดูแลในเรื่องคิวนักแสดง งบประมาณ ตัวประกอบที่ไม่ครบ ก็ต้องทำการพิจารณาสรรหาให้ครบ เนื่องจากมักจะมีปัญหาในขั้นตอนการดำเนินงานถ่ายทำ ที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขสิ่งต่าง ๆ โดยมักจะมีปัญหาในเรื่องของเวลาในการสรรหาติดต่อนักแสดงและการได้บุคคลที่ไม่มีความเหมาะสมกับบทบาท อย่างไรก็ตาม ถ้าเกิดปัญหาใด ๆ ในขั้นตอนการดำเนินการผลิต อำนาจสิทธิขาดในการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับผู้กำกับเป็นสำคัญ

คุณสิริวิทย์ อูปการ ผู้ช่วยผู้กำกับของบริษัทเช็ทแซกท์ กล่าวว่า

“เป็นผู้ช่วยผู้กำกับ แต่ก็มีทำหน้าที่คัดเลือกนักแสดงร่วม นักแสดงประกอบ ในขั้นตอนพอได้บทมา เราก็จะมาดู อย่างตัวหลัก เขาก็จะมีการคุยกันแล้วว่าใครเล่น ก็จะมีตัวรอง ๆ ลงมา ซึ่งบางตัวอาจจะต้องมีการคัดเลือกคนใหม่ ถ้าเราไม่เอาดารา ที่นี้เราก็มาคุยกับผู้กำกับว่าจะเอา character ประมาณไหน อย่างไร เห็นภาพตรงกันใหม่ว่า บทนี้น่าจะเป็นประมาณนี้ ๆ พอเราตีโจทย์ผู้กำกับไปแล้วนี่ เราก็หาคนมา วิธีการหาคนก็จะมีตั้งแต่ติดต่อโมเดลลิ่ง ว่าอยากได้ ประมาณนี้ เล่นบทอย่างนั้นะ ส่งคนมาให้ดูหน่อย กับอีกวิธีคือ รู้จักใคร อยากได้ประมาณนี้ รู้จักใครใหม่ ก็เรียก ๆ เข้ามา ชวน ๆ กันเข้ามาดู ติดต่อเขาเข้ามา พอเขาเข้ามา ก็จะทำจริง ๆ ให้ลองเล่น โดยในส่วนผู้กำกับบางทีก็จะไม่มาดูตั้งแต่รอบแรก เพราะเราต้อง screen ให้เขาดูก่อนว่าจะให้เขาดูนี่ คือ ต้องเล่นได้ ก็คือ เป็นตัวเลือกให้เขาแล้ว เอ บี ซี ดี ก็เอาเทปให้รอบสอง เพราะเวลาคัดส่วนใหญ่จะถ่ายเทปไว้ พอได้มาเอ บี ซี ดี ก็เอาเทปมาให้ผู้กำกับดู ถ้าผู้กำกับโอเค ได้ก็ได้ หรือบางทีผู้กำกับบอก สนใจคนนี้นะ เรียกมาอีกที แล้วเขาจะดูด้วย ว่าเล่นได้ไหม ประมาณนี้ ต้องดูเวลาด้วยว่าเร่งมากไหมจริง ๆ แล้วจะได้เวลาประมาณก่อนเปิดกล้องสักไม่เกินเดือนหนึ่ง แต่บางทีถ้าฉุกเฉินกว่านั้น อาจจะแค่อาทิตย์ สองอาทิตย์ แล้วแต่ (สิริวิทย์ อูปการ. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2541.)

คุณเรเชล วิภาดา อดีตผู้ช่วยผู้กำกับของบริษัทยูมา กล่าวว่า

"หน้าที่ของพี่ก็เหมือนเป็นผู้ช่วยผู้กำกับ คือรองรับงานทั้งหมดของเขา ที่เขาเล่นมา คือแต่อย่างทีแต่ละที่มันก็แตกต่างกันไป อย่างที่ยูมาที่ทำนี้เป็นลักษณะคัดเลือกนักแสดงตัวรองลงมา ตัว 2 ตัว 3 ตัว 4 อะไรอย่างนี้ ประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ เตรียมงาน แต่ว่าขึ้นอยู่กับระบบของแต่ละบริษัทด้วย ว่าต้องลงลึกแค่ไหน ก็รวมถึงว่าการจัดคิวถ่ายนักแสดง จัดคิวถ่ายของทั้งเรื่อง และก็ในแต่ละวันด้วย แล้วก็บริหารกองถ่ายในวันนั้น ๆ ที่ออกกองถ่าย อย่างที่บอกตัว main นี้เขาจะกำหนดมาแล้ว คือทางพี่ยู อายุ (คุณยูวดี ผู้จัดละครยูมา) นะคะ ผู้กำกับ (คุณชูชัย องอาจชัย) พี่เอ๋ (คนเขียนบท และสอน acting) อะไรอย่างนี้ เขาจะปรึกษาว่าจะเอาใครลงอะไร แล้วนอกนั้นของเราก็จะเป็นตัว 2 ที่เขายังขาดอยู่ บางบทนี้จะเหมาะกับคนที่เขานึกอยู่ในใจอยู่แล้วบางบทนี้ยังหาคนลงไม่ได้ เราก็จะเป็นคนที่จะเสนอ แล้วเราก็จะคัดตัว 3 ตัว 4 อีกทีหนึ่ง เราเป็นคนเทสต์เอง เทสต์อย่างเดียว ตัว 4 ส่วนมากก็ไม่ได้สำคัญ เราอาจจะเป็นลักษณะว่าโทรติดต่อโมเดลลิ่ง ระบุโมเดลลิ่ง หรือว่าไม่จำเป็นต้องเป็นโมเดลลิ่ง อาจจะเป็นบุคคลภายนอกทั่วไปที่คิดว่าเหมาะสมไหม เรียกเขามาเทสต์ (เรเชล วิภาดา. สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2541.)

จากการศึกษา ภาพรวมในการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ไทย จะมีการคัดเลือกนักแสดงตามความสำคัญของบทบาทที่นักแสดงได้รับ ซึ่งถ้าเป็นนักแสดงหลักหรือนักแสดงสมทบที่มีบทบาทสำคัญ มักจะมีการตัดสินใจในส่วนของผู้ผลิตที่มีอำนาจในระดับสูงของบริษัท ส่วนนักแสดงที่มีบทบาทสำคัญรองลงมา ที่ทีมงานผู้ผลิตหรือผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงที่มีอำนาจลดหลั่นลงมา สามารถนำเสนอและออกความเห็นกับผู้ที่มีอำนาจมากกว่าได้ อย่างไรก็ตาม อำนาจการตัดสินใจสูงสุดในการคัดเลือกนักแสดงจะขึ้นอยู่กับผู้จัด หรือผู้ผลิตในระดับบริหาร

1.2 ผู้มีอำนาจของสถานีโทรทัศน์ ปัจจุบัน การดำเนินการผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์ของทีมงานผู้ผลิตละครโทรทัศน์ไทย มีนโยบายการในการดำเนินงานให้กับสถานีโทรทัศน์อยู่ 2 ลักษณะ คือการรับจ้างผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์ โดยมีผู้มีอำนาจของสถานีเป็นผู้กำหนดขั้นตอนและพิจารณาการดำเนินงานของทีมงานแต่ละบริษัท ส่วนลักษณะที่สอง คือการเช่าเวลาผลิตของสถานีโทรทัศน์ โดยมีอิสระในการดำเนินงานขั้นตอนต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ในการรับจ้างผลิตละครโทรทัศน์ เป็นลักษณะการดำเนินงานของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ที่ผลิตละครให้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ในช่วงเวลา primetime (18.30 น. – 22.30 น.) คือ เวลาละครช่วงเย็น และละครหลังข่าว ซึ่งเป็นช่วงเวลาออกอากาศ ที่มีอัตราค่าโฆษณาสูงสุดของวัน ทางสถานีโทรทัศน์ จะเป็นผู้ดำเนินการในการขายเวลาโฆษณา โดยทำการว่าจ้างบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ รับผิดชอบเพื่อดำเนินการผลิตให้กับสถานี โดยทางสถานีจะเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาและอนุมัติ ทั้งในการนำเสนอเรื่อง รวมถึงการนำเสนอตัวแสดงทุกตัว

ทีมงานที่รับจ้างผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ทีมงานที่รับจ้างผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 จะนำเสนอเรื่องและตัวแสดงให้กับทางผู้บริหารที่มีอำนาจของสถานี ซึ่งจะมีหัวหน้าฝ่ายรายการ คือ คุณสมรภัทร์ ณรงค์วิชัย ในการพิจารณารายชื่อนักแสดงหลักและนักแสดงสมทบที่สำคัญ โดยยึดหลักการพิจารณาความเหมาะสมทางการตลาด คือ นักแสดงจะต้องขายได้ โดยเฉพาะนักแสดงหลัก คือ พระเอก นางเอก

คุณปิยพร ไล่ทอง ผู้จัดการทั่วไป และผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัททีวีรันเดอร์ กล่าวว่า “การตลาดจะช่วยสถานีได้อย่างไรในการวางตัวนี้ ถ้าสมมติว่า feedback เราผลิตให้สถานีก็จริง สถานีขายโฆษณาได้เยอะ มันก็คือส่งผลดีมากับเรา สถานีก็ happy ในการทำงานของเรา แต่ถ้าเกิดดูดาราแล้วรู้สึกว่าเขาตัวเขาใช้ character จริง ๆ เลย แต่เขาไม่ขาย เขาเก่าเกินไปแล้ว อย่างนี้ก็ไม่เอา ก็ไม่ได้ แล้วการที่ภาพละครของเราออกมาแต่ละเรื่อง ควรจะแตกต่างกัน” (ปิยพร ไล่ทอง. สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2541.)

คุณกนกวรรณ ด้านอุดม ผู้ผลิตและทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทอัครมีเดีย กล่าวว่า “ตอนนี้ผลิตละครให้ทางช่อง 3 ด้วย ทางช่อง 3 จะเป็นคนดูตัวแสดงเราก็เสนอไป หนึ่ง สอง สาม หนึ่ง สอง สาม ทางช่องก็จะพิจารณาเลือก มีส่วนมากเลยทางช่อง 3 เพราะเป็นการจ้างเราผลิต เราไม่ได้เช่าเวลาผลิตเอง เราต้องเสนอช่องทุกตัวแสดงหลักเลยคะ ทั้งหมดเลย นักแสดงสมทบนั้นก็ด้วยนะ นอกจากนักแสดงประกอบซึ่งไม่ต้องเสนอ นักแสดงสมทบก็มี ตัวพ่อ ตัวแม่ ตัวน้ำ ตัวอา ตัวคนใช้อะไรอย่างนี้ก็ต้องเสนอไปด้วย แต่โดยมากทางช่องก็จะมองเฉพาะพระเอกนางเอก ผู้แสดงเอกเท่านั้น พระเอกนางเอกผู้ร้าย

อะไรอย่างนี้ ตัวอื่นก็จะไม่เท่าไร ก็จะอนุโลม" (กนกวรรณ ด้านอุดม. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2541.)

คุณเรเชล วิภาดา อดีตผู้ช่วยผู้กำกับของบริษัทยูมา กล่าวว่า "เวลาเสนอช่อง ส่วนใหญ่จะตัว main กับตัวสอง ที่มีชื่อก็เสนอตัวสองที่ไม่มีชื่อด้วย อย่างอาจจะเพื่อน พระเอก เพื่อนนางเอก อะไรอย่างนี้ พ่อ แม่ อะไรอย่างนี้ก็เสนอไปด้วย หรือว่านักแสดงที่มีบทบาทรองลงมาจากพระนาง พระเอกนางเอก ก็เสนอทางช่องด้วย แต่ส่วนมากช่องก็จะไม่มีปัญหาอะไรกับตัวสอง" (เรเชล วิภาดา. สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2541.)

สถานีโทรทัศน์มีอำนาจในการนำเสนอนักแสดงที่ต้องการ หรือนำเสนอตัวเลือกนักแสดงที่ทางสถานีต้องการ ให้กับบริษัทผู้ผลิต อาจจะเป็นนักแสดงในสังกัดของสถานีโทรทัศน์ หรือเป็นนักแสดงที่สถานีโทรทัศน์ต้องการให้ทำการแสดง

ศิริลักษณ์ ลาชโรจน์ ผู้กำกับเวที ของบริษัทบรอดคาส กล่าวว่า

"จำไม่ได้แล้วว่าใครเรื่องอะไร แต่บางตัวก็จำได้ว่าช่องเขาก็ให้มาเลย ถ้าเขาให้เรา ก็เอา เราไม่ใช่เราก็เอา เราก็ต้องเอาด้วย อย่างตัวพ่อของดวงยี่หวา เขาให้พี่โต้งอรรถชัย มา คือเราเสนอหรือเปล่าจำไม่ได้แล้ว แต่เขาให้มาเราก็เอา แต่อันดับแรกเราต้องเสนอเรื่องนะ ถ้าเรื่องผ่านเราถึงจะทำได้ทำต่อ ถ้าเรื่องไม่ผ่านก็ไม่ผ่าน เราต้องส่งทุกตัว ส่งหมด ว่าเราต้องการให้ใครขนาดไหน ถ้าเป็นดาราใหม่เราต้องส่งหมด อายุ บ้าน ที่อยู่ การศึกษา ส่วนสูง น้ำหนักให้หมด ดาราเด็ก ๆ ด้วย ยังมีเรื่องสัญญาอีก ว่าเด็กบางคนเขาติดสัญญามาจากที่ไหนหรือเปล่า ต้องตามกันให้รู้ เพราะถ้าฟ้องร้องหรือเรียกค่าเสียหาย เขาก็ต้องเป็นคนที่งุนวาย (ศิริลักษณ์ ลาชโรจน์. สัมภาษณ์, 13 พฤศจิกายน 2541.)

คุณวิลักษณ์ พูลสมบัติ ผู้เขียนบท และทำการฝึกฝนนักแสดงของบริษัทยูมา กล่าวว่า "หลังจากที่สถานีอนุมัติด้วยนะคะ คนนั้นได้ คนนี้ได้ ถ้าคนนี้ได้ ก็ต้องเสนอกลับไปอีกว่า คนนี้ทางสถานีอนุมัติใหม่ สถานีเขาก็คงมีในมุมมองเขาก็คงเห็นว่า คนนั้น คนนี้ ขายดีใหม่ในตลาดตอนนี้ น่าสนใจใหม่ เมื่อไปใหม่ เขาจะไม่มาบอกเหตุผลเราว่าคนนี้ไม่น่าสนใจ เพราะอะไร เขาก็ไม่ต้องมาบอกเหตุผลเราว่าสปอนเซอร์ เอาหรือไม่เอาละ ก็คือว่า คนนี้ไม่น่าสนใจนะ ตอนนี้เขายังไม่ต้องการส่งคนนี้ เอาคนอื่นสิ หรือคนใหม่ หรือบางทีเขาก็จะให้โอเคเลย ตัวเลือกมา ซึ่งถ้าเราทำได้เราก็ตกลง แต่ถ้าเกิดเราไม่ บางทีเราก็จะต้อง

ต่อรองกลับไป หรือว่าอะไร ก็แล้วแต่สรุปจากเขานะคะ" (วิลักษณ์ พูลสมบัติ. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2541.)

นอกจากนี้ ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 มีการกำหนดนโยบายในการสร้างละครของสถานี ให้สร้างนักแสดงใหม่โดยทางผู้บริหารของสถานีเห็นว่า ทีมงานผู้ผลิตละครจะมีทีมงานเป็นของตนเองรวมทั้งบุคลากรนักแสดงในสังกัดของตนเองเพื่อความสะดวกในการดำเนินงานผลิตละครโทรทัศน์

คุณประวิทย์ มาลีนนท์ กรรมการผู้จัดการบริษัทบางกอกเอนเตอร์เทนเมนท์ กล่าวว่า "ผู้จัดละครรายใหม่ที่จะเข้ามาร่วมงานกับช่อง 3 นั้น เราไม่ปิดกัน แต่ต้องดูถึงความพร้อม ถ้าเขาไม่มีทีมของเขาแต่มาใช้บุคลากรรวมมันจะไม่ช่วยให้งานดีขึ้น แถมทำงานให้ช้าลงด้วยซ้ำ และจะทำให้ต้นทุนสูงขึ้น เพราะว่าการที่เราอนุมัติให้เขาทำละครสักเรื่องหนึ่งโดยที่ว่าเขาไปขอคิวดาราคอนนั้นคนนี้แทนที่ดารานั้นจะให้คิวกับคณะที่เรามีอยู่แล้วอย่างเต็มที่ แต่เมื่อให้คิวไปแล้วนี่จะทำให้งานทั้งระบบช้าลง ดังนั้นผู้จัดต้องมีความพร้อมมีทีมงานของเขาเองอาจจะต้องมีดารารายของเขาเอง มันเป็นการสร้างดารารายแล้วหลังจากนั้นกลุ่มผู้จัดเหล่านี้ก็ต้องแลกเปลี่ยนดารากันเอง นี่ไม่ใช่การสร้างดารารายอย่างเดียวเท่านั้น แต่ทุกตำแหน่งที่เข้ามาทำงานไม่ว่าจะเป็นผู้ประพันธ์ คนเขียนบท พวกนี้ต้องหาเพิ่มขึ้นมาให้ได้เพื่อให้พอใช้" (ประวิทย์ มาลีนนท์. สัมภาษณ์ในผู้จัดการ, 29 เมษายน 2541.)

ทางสถานีโทรทัศน์ จึงมีส่วนในการกำหนดนโยบาย ให้กับทีมงานผู้ผลิตละครโทรทัศน์ ในการนำเสนอและส่งเสริมนักแสดงใหม่ อย่างไรก็ตาม ในการนำเสนอนักแสดงใหม่ ทางทีมงานผู้ผลิตจะต้องมีการพิจารณาอย่างพิถีพิถัน เพื่อความเหมาะสมและการตลาดของสถานี

คุณวิลักษณ์ พูลสมบัติ ผู้เขียนบท และทำการฝึกฝนนักแสดงของบริษัทยูม่า กล่าวถึงการเสนอนักแสดงใหม่ว่า "ในลักษณะเวลาที่เราอยากจะเสนอกันใหม่ ๆ เข้าไป และสถานีไม่ happy ก็จะมีบ่อย ๆ แรกสุดที่ก็ว่า มันคงเป็นเรื่องธรรมชาตินะคะ หนึ่ง คือ เขาไม่เกิดความคุ้นเคย คือ แรก ๆ ทางสถานีก็จะมีนะคะ แต่เราก็จะยืนยันไปว่าเราต้องการทำคนนี้พอเขาเห็นไปเรื่อย ๆ โดยที่เราไม่ได้แค่ผลักดันเด็กอย่างเดียว เราต้องมีการเอาเขามาแก้ไขที่คนจะให้การยอมรับเขา ก็มีบ้างนะคะ อย่างตอนจอย (ศิริลักษณ์ ผ่องโชค) ตอนเล่นโสมส่องแสง มา casting ก็ สถานี ไม่ชอบเลย ดูไม่สวย เอาไปดูแล้วดูอีก เอาเทป ดราฟไปอะไร

อย่างนั้นนะคะ แต่พอหลัง ๆ คือ พี่ว่า ทุกอย่างมันอยู่ที่ความสามารถ คนบางคนไม่จำเป็นต้องสวย แต่ว่าเขามีความสามารถในการสื่อสาร " (วิลักษณ์ พูลสมบัติ. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2541.)

คุณกมล ภูวาณิช ผู้บริหารระดับสูง และผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท บรอดคาส กล่าวถึงการเสนอนักแสดงใหม่ว่า "นักแสดงก็เสนอเข้าช่อง 3 ซึ่งดารานewจะเป็นอะไรที่ยากที่สุด เพราะว่าช่องจะแบบว่า เราคือเอาหัวไปขึ้นเขียงได้เลย ถ้าดีก็คือรอดตัวอย่างหมอกนี้ก็ถือว่ารอดตัวเพราะว่ามันเสี่ยง อย่างหมอกกับอ้อมที่เล่นเป็นแฟนกันในเรื่องนี้ อ้อมรุษา เกิดฉาย เป็นเด็กที่มีฝีมือ เราก็จับเซ็น เห็นว่าแหวดี แล้วเราก็คิดว่าอะไรที่มันน่าจะเหมาะกับเขา ก็คือให้เล่น ฉลุก็เล่น แล้วก็รอวันฉันมีเธอ ช่องตอนนี้มีนโยบายในการที่พยายามปั้นเด็กใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่แล้ว แต่ว่าช่องเองก็ต้องดูด้วยว่า ทิศทาง หน้าตา หรือว่าดูแล้วนี่ไปรอดหรือไม่รอด น่าจะได้หรือว่าบหมันได้ เป็นตัวอะไรที่แบบว่าไม่สลักสำคัญมาก ๆ เขาก็จะเห็นดี" (กมล ภูวาณิช. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2541.)

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้จัดบางท่านที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากสถานีโทรทัศน์ ว่าสามารถผลิตผลงานที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับจากประชาชนแล้ว มักจะไม่ประสบปัญหาในการวางตัวแสดง หรือการนำเสนอนักแสดงใหม่

คุณมยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช ผู้ผลิตและทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทเมคเกอร์กรุ๊ป กล่าวว่า "ในการนำเสนอนักแสดงใหม่ไม่ค่อยมีปัญหา เพราะว่าถ้าเราทำงานจริง ๆ นาน ๆ ตรงนี้แล้วนี่ เขาก็จะมีความเชื่อถือว่าตรงไหนที่เราทำให้เขาได้ตามที่เราพูด มันอยู่ที่ความเชื่อถือ พี่ถึงบอกว่า ถ้าเราทำมาถึงตรงนี้แล้ว ความเชื่อที่เขานำเรานี้ เราไม่สามารถที่จะทำลายได้" (มยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2541.)

คุณวรายุทธ มิสินทจินดา ผู้ผลิตและทำการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ของ บริษัท ฮู แอนด์ ฮู กล่าวว่า "ถ้าเราเสนอขึ้นไปแล้วนี่ ส่งรูปส่งอะไรไปแล้วที่เขาเห็น ไม่ค่อยมีปัญหา เพราะเราไม่ได้ปั้นนักแสดงบ่อย เวลาที่เราจะไปเสนอตัวละครใหม่ เรามั่นใจแล้วเราถึงปั้น เรามั่นใจแล้วเราถึงเสนอ อย่าใช้คำว่าปั้นเลย เพราะเรามั่นใจแล้วเราถึงเสนอตัวละครใหม่ขึ้นไป" (วรายุทธ มิสินทจินดา. สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2542.)

ทีมงานที่รับจ้างผลิตละครโทรทัศน์ให้กับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

ทีมงานที่รับจ้างผลิตละครโทรทัศน์ให้กับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 จะมีการควบคุมกันอย่างใกล้ชิดกับผู้บริหารของสถานี คือ คุณสุรางค์ เปรมปรีดี ในฐานะผู้จัดการฝ่ายรายการ ในการกำหนดพิจารณาคัดเลือกเรื่องและคัดเลือกนักแสดง โดยเป็นบุคคลที่มีอำนาจในการวางตัวนักแสดงหลักและนักแสดงสมทบที่ต้องการ ซึ่งโดยมากจะเป็นนักแสดงในสังกัดของสถานี ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทที่รับจ้างผลิตให้กับทางสถานี มีจำนวนไม่มากนัก คือ บริษัท ดาราวิดีโอ และกันตนา เป็นบริษัทหลักที่ผลิตงานละครให้กับทางสถานี โดยต่อมาในปี 2541 ทางสถานีได้มีการปรับกลยุทธ์โดยมีนโยบายรับผู้ผลิตงานละครใหม่ ๆ เพิ่มเข้ามาบ้าง จึงทำให้เห็นนักแสดงหน้าใหม่มาร่วมงานมากขึ้น จากเดิมที่มีแต่นักแสดงในสังกัดของสถานีโทรทัศน์เพียงไม่กี่คน อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณา นักแสดงยังคงขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจของสถานีเป็นสำคัญ

คุณอรรณพ สังวรวิบุตร ผู้ผลิตของบริษัทดาราวิดีโอ กล่าวว่า

“ในส่วนของผู้ว่าจ้าง คือ คุณสุรางค์ เป็นผู้จัดการฝ่ายรายการ มีส่วนมากในการเลือกเรื่องและเลือกนักแสดง เพราะว่าเป็นนายจ้าง ถือว่าเป็นนายจ้างเรานะคะ เป็นเจ้าของงาน เขาก็ต้องมีสิทธิเลือกงานถูกไหมคะสำหรับงานที่เราเสนอไป แต่อย่างไร ทุกอย่างก็ต้องมีการสรุปกันที่ครั้งแรกก่อนว่าเสนอคนไหน เลือกเรื่องนี้ เมื่อลงมือทำแล้วก็ถือว่า เป็นหน้าที่ของผู้รับจ้างไป เราก้ถือเป็นผู้รับจ้าง”(อรรณพ สังวรวิบุตร. สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2541.)

คุณจิตรลดา ดิษยนันท์ ผู้ผลิตของบริษัทกันตนา กล่าวว่า

“ช่องก็อีกประเด็นหนึ่ง อย่างแต่ละที่ไม่เหมือนกัน อย่างที่เราจ้างผลิตเหมือนที่เขาทำช่อง 3 สถานีเป็นเจ้าของ สถานีก็มีสิทธิที่จะแคสดีง มีส่วนร่วมที่จะแคสดีงได้ เขาอาจตั้งใจมาให้เราได้ว่า พระเอกนางเอกที่เขาอยากได้มีแบบนี้ บางทีเราก้เสนอไป เขาก้จะเป็นคนพิจารณา เราแค่ทำตุ๊กตา” (จิตรลดา ดิษยนันท์. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2542.)

คุณดลยา เรืองประภัสสร ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทอัครเอนเตอร์เทนเมนท์ กล่าวว่า “เราต้องวางของเราไว้ในใจด้วยว่าเราจะเป็นใคร แล้วเราต้องส่งให้ทางช่องพิจารณาด้วยว่า ตัวที่เราวางไปนี้ โอเคไหม ใช้ได้ไหม เพราะว่าเราจ้างผลิตให้กับทางช่องเขา คือ อัครเอนเตอร์เทนเมนท์ ผลิตงานละครทั้งหมดให้กับช่อง 7 อย่างเดียว เพราะฉะนั้น ช่องก็ต้องมีส่วนที่จะพิจารณาด้วย ว่าโอเคไหม เพราะเราต้องส่งเรื่องย่อ

ส่ง character ตัวแสดง เราก็จะแบบคนนี้ ๆ เล่นนะ ส่งไปให้ที่ช่อง ช่องก็จะโอเค ตัวนี้ผ่านไม่ผ่านอะไรอย่างนี้ แต่ส่วนมากตัวสมทบจะไม่ค่อยมีปัญหา มีปัญหาเฉพาะตัว main ตัวพระเอกนางเอก ช่องจะขอดูเป็นพิเศษ เพราะฉะนั้นตัวแสดงที่เราจะหาโดยเฉพาะตัว main นี้ อย่างน้อยออกไปแล้วต้องขายได้นะ คนยอมรับนะ ก็มีนะคะอย่างที่เสนอไปแล้วช่องปฏิเสธ อย่างถ้าเป็นตัวเอกที่ขายได้เลย เขาก็ไม่ปฏิเสธ อย่างถ้าเป็นสรีระเป็นยุรฉัตร หรือแคทริยา อะไรอย่างนี้ ที่เป็นดัง ๆ ขายได้เลย ช่องเขาก็ไม่ปฏิเสธ เราวางไปเขาก็โอเคเลย อย่างถ้าตัวรอง ๆ ที่เขาไม่แน่ใจว่าจะคนนี้หรือเปล่า เป็นนางเอกใหม่อย่างนี้ ช่องก็ต้องขอดู"

(ดลยา เรื่องประกาศสร: สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2541.)

ผู้มีอำนาจของสถานีโทรทัศน์ จึงมีสิทธิในการกำหนดนักแสดงที่ต้องการให้กับบริษัทที่ทำการผลิตละครโทรทัศน์ของทางสถานี โดยอาจจะเป็นนักแสดงในสังกัดของสถานีโทรทัศน์ หรือเป็นนักแสดงที่สถานีโทรทัศน์ต้องการให้ทำการแสดง

คุณดลยา เรื่องประกาศสร ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท อัครเอนเตอร์เทนเมนท์ กล่าวถึงการกำหนดโยกย้ายนางเอกในเรื่อง ลูกสาวกำนัน จากผู้มีอำนาจทางสถานีโทรทัศน์ ว่า "

"อย่างพี่เอาปรายฟ้าเล่นลูกสาวกำนันอย่างนี้ พี่ก็คือให้ช่องเขาเป็นคนพิจารณาจริง ๆ แล้วอย่างลูกสาวกำนันนี่ปรายฟ้าเขาก็มาแบบฟลุค ๆ จริง ๆ เพราะฉะนั้นเราก็ให้เขาเล่นเรื่องนี้ ตอนแรกเผื่อใจไว้เจ็บเป็นเรื่องของปรายฟ้าที่เขาจะต้องเล่นเรื่องนี้ แต่บังเอิญว่าช่วงนั้นเราจะเปิดลูกสาวกำนันนี่ เป็นอะไรที่เร็วมาก เราก็เสนอตัวแสดงทุกคนเข้ามาแล้วทางช่องบอกว่าติดต่อให้ไม่ได้ คิวไม่ได้กัน เป็นปัญหามาก เราไม่สามารถตามนักแสดงที่จะมาเล่นในช่วงนั้นได้ อย่างลูกสาวกำนันนี่ ต้องมีเวลามาซ้อมคิวกับเรา นางเอกที่เข้ามาเล่น ต้องมีความคล่องตัว และกล้าที่จะเสี่ยงด้วย เราจะเอาใครเข้ามา เราก็ต้องดูว่าเรามีเวลาเตรียมงานเพียงแค่วันสำหรับลูกสาวกำนัน ประมาณ 25 วันในการเตรียมงาน เพราะฉะนั้นนางเอกที่เราติดต่อขณะนี้ ไม่สามารถได้ตัวใครเลย ที่ต้องมีคิว stand by ไว้แล้ว ถ่ายให้เราได้ถึง 5 วัน ถึง 7 วัน เป็นอย่างต่ำ อย่างลูกสาวกำนันนี่ เราถ่ายไป ๆ ถ่ายทุกวัน เพราะละคร on air ไม่ทัน ถ่าย 7 วันนี่บางวันต้องแยกเป็น 2 กอง งานเร่งมาก เพราะฉะนั้นเราก็ปรึกษาทางช่องว่าไม่มีใครจะทำอย่างไร ทางช่องก็บอกถ้าอย่างนั้นเอาปรายฟ้า โยกปรายฟ้าจากเรื่องอื่นมาลงลูกสาวกำนันให้ก่อนแล้วกัน คือ คิวเขาว่าง พร้อมทั้งจะให้เวลากับงานได้เต็มที่" (ดลยา เรื่องประกาศสร: สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2541.)

ในทำนองเดียวกัน เนื่องจากปัญหาขาดแคลนนักแสดงทั้งจากปัญหาค่ายสังกัดและคิวนักแสดงหลัก โดยทางสถานีไม่สามารถผลิตบุคลากรนักแสดงเข้ามาร่วมงานได้ทันกับความต้องการ ทางฝ่ายผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 จึงมีนโยบายในการสร้างนักแสดงใหม่

คุณชลอ นาคอ่อน ผู้บริหารของสถานี ในฐานะผู้กำกับรายการของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 กล่าวว่า

“ในเรื่องดารานักแสดงหน้าใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ยอมรับว่าตอนนี้พระเอกนางเอกเรามีน้อย การจะเอาใครมาเป็นพระเอกนางเอก เราต้องดูที่บุคลิกและความสามารถด้วย เล่นได้ดีแค่ไหน บทเหมาะกับเค้ามัย นักแสดงหน้าใหม่บางครั้งหน้าตาดีแต่เค้ายังไม่เก่ง เราก็ต้องให้เค้าเล่นบทรอง ๆ ไปก่อน พอเก่งก็ค่อยเชิญขึ้นมาเป็นพระเอกเป็นตัวนำ” (ชลอ นาคอ่อน. สัมภาษณ์ในทีวีซัน, 16-30 เมษายน 2541.)

คุณดลยา เรื่องประภัสสร ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทอัครเอนเตอร์เทนเมนท์ กล่าวว่า “นี่คือตอนนี้เราปั้นหมด ทั้งพระเอกนางเอก แต่ว่ามันยังหาไม่ได้ที่เราถูกใจจริง ๆ เราไม่ได้ระบุว่า เราปั้นแต่นางเอก แต่รู้สึกผู้หญิงค่อนข้างที่จะปั้นได้ง่ายกว่าผู้ชายนะคะ และจังหวะที่มานี้ ไม่มีผู้ชายที่จะให้เราปั้น ทางช่องบอกทำไมไม่หาพระเอกมาบ้าง เราก็หาไม่ใช่เราไม่หา ทางช่องก็หาให้ด้วย ทางช่องมีนโยบายให้หาปั้นพระเอกใหม่ นางเอกใหม่ อย่างตอนนี้มีหลายคนที่เราคิดว่าเราจะปั้นให้เขาเกิดเป็นพระเอกตัวหนึ่งในวันข้างหน้าได้ อย่างเป็นนางเอกของช่องมาเลยก็ดี เราไม่ต้องเหนื่อย เราไม่ต้องไปเที่ยวตามหาใครหรืออะไรอย่างนี้ ก็ง่ายเพราะทางช่องเขาก็มีพระเอกนางเอกของเขาเหมือนกัน ซึ่งเราก็ไม่ต้องไปเหนื่อย เราไม่ต้องไปตามพระเอกเอาคนอื่นเขามา ก็บอกทางช่องเขา ช่องส่งมาเลย ช่องอยากจะให้เอาใครลง เอาใครเล่น เพราะเราทำงานเราคือทำให้ช่อง เพราะฉะนั้น ในเมื่อให้เด็กคุณมากก็เท่ากับเหมือนเราก็สนับสนุนเด็กของช่องไปด้วย ก็ถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน” (ดลยา เรื่องประภัสสร. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2541.)

ทีมงานที่เข้าเวลาผลิตละครทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5

ทีมงานที่ทำการผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 ดำเนินการผลิตในลักษณะการเข้าเวลาผลิตให้กับสถานีโทรทัศน์ ซึ่งทางทีมงานผู้ผลิตจะมีอิสระในการ

ดำเนินงานตามนโยบายของตนเอง ในการคัดเลือกเรื่องและตัวแสดง โดยมีเวลาเป็นของตัวเอง และขายโฆษณาด้วยตนเอง

คุณจิตรลดา ดิษยนันท์ กล่าวถึงการผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 ในลักษณะการเช่าเวลาเป็นของตัวเอง ที่มีอิสระในการคัดเลือกนักแสดงตามแนวทางของบริษัท ว่า "อีกเคสหนึ่งคือที่ผลิตเอง เราจะทำกันเอง นโยบายของที่พี่เริ่มทำละครเรื่องแรกหมายถึงละครทีวี เราใช้นักแสดง นักศึกษา ไม่ได้ใช้ดารา คือร่วมกันตั้งเป็นคณะส่งเสริมศิลปิน สร้างนักแสดงใหม่ ๆ ซึ่งนักแสดงใหม่ ๆ เราเริ่มเรื่องการทำบทย่าบทย่าพวกนี้เขาจะมีเวลาทำการบ้านกับเรา หลังจากนั้นเป็นต้นมาเราทำละคร เราก็มักจะเน้นกลุ่มนักศึกษา 38 ขอยสอง คนรุ่นใหม่ทั้งนั้นเลย บาบปริญญ์ เป็นเด็กใหม่ เป็นการสร้างเด็กใหม่ บาบปริญญ์ทุกตอนออกอากาศทุกอาทิตย์ แล้วก็จะมีนักแสดงใหม่ทุกอาทิตย์ คือมันจะต้องเป็นนักเรียน เป็นอะไร รวมมาถึงละครตอนเย็น ที่เป็นละครวัยรุ่น เพราะฉะนั้นมันจะเป็นแบบเลือกใหม่หมด มันก็เหมือนเป็นนโยบายเรื่อยมา เราเป็นคนชอบสร้างเด็กใหม่" (จิตรลดา ดิษยนันท์. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2542.)

ทีมงานที่เช่าเวลาผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9

ในส่วนของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 ไม่มีนโยบายการแข่งขันผลิตละครโทรทัศน์ในช่วงเวลา primetime จึงไม่มีการผลิตละครในช่วงเวลานี้ อย่างไรก็ตาม สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 ยังคงมีนโยบายการผลิตละครโทรทัศน์อยู่ในช่วงวันเสาร์ - อาทิตย์ เวลา 13.00-14.00 น. โดยทีมงานผู้ผลิตจะดำเนินการผลิตในลักษณะการเช่าเวลาที่มีอิสระในการดำเนินงาน ซึ่งต้องขายเวลาโฆษณาให้กับผู้สนับสนุนรายการด้วยตนเอง

คุณกนกวรรณ ด้านอุดม ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัทอัครมีเดีย กล่าวถึงอิสระในการคัดเลือกนักแสดง จากการดำเนินงานเช่าเวลาในการผลิตละครโทรทัศน์ ว่า

"เราเช่าเวลาช่อง 9 ผลิตละคร เรามีอิสระคัดเลือกนักแสดงได้ตามใจเรา ดาราต้องขายได้ ต้องเลือกดาราที่การตลาดยอม เอเจนซี่ไหนคะ เราเสนอไปละครเรื่องนี้ คนนี้ ๆ ว่านางเอกคนนี้ไม่เอา พระเอกคนนี้ไม่เอา เช่าเวลาเองเราก็ขายเอง ถ้าเรารับจ้างช่องผลิต เราไม่ต้องรับผิดชอบการขาย เพราะทางช่องเขาจะถ่วงถ่วงเอง ไซ้ใหม่คะว่า ดาราคอนี้ขายได้ไหม" (กนกวรรณ ด้านอุดม. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2541.)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 มิได้ให้ความสำคัญกับนโยบายการแข่งขันในการผลิตละครโทรทัศน์ รวมถึงเวลาในการออกอากาศละครที่แตกต่างกัน ทำให้ความกดดันในสภาพการแข่งขันและสภาพการทำงานมีน้อยกว่า ในการดำเนินงานผลิตละครโทรทัศน์ขั้นตอนต่าง ๆ จึงมีอิสระและเป็นเรื่องง่ายในการตัดสินใจ รวมถึงการคัดเลือกนักแสดงเช่นเดียวกัน

คุณกนกวรรณ ด้านอุดม ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท อัครมีเดีย กล่าวถึงการเตรียมงาน และการคัดเลือกนักแสดงว่า

“เราก็จะต้องเตรียมละครไว้ทั้งปี ว่าปีหนึ่งช่องนี้ 4 เรื่อง มีเรื่องอะไรบ้าง ตัวเอกควรจะเป็นใคร ใคร ใคร แล้วเราก็ติดต่อตัวแสดง เดือนนี้ว่างไหม เดือนนี้ว่างไหม แล้วเราก็จับละครให้เข้ากับตัวแสดง มันก็จะดูไม่ยาก สมมติว่าเราเลือกละคร 4 เรื่อง เรื่องนี้เหมาะกับนางเอกคนไหน พระเอกคนไหน เราก็ติดต่อว่าเขาว่างช่วงไหน เราก็หยิบเรื่องนั้นขึ้นมาก่อน ใครว่างช่วงไหนก็หยิบเรื่องนั้นขึ้นมาก่อน ถ้าเขาว่างก็สามารถถ่ายทำได้เลย”

(กนกวรรณ ด้านอุดม.สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2541.)

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทีมงานผู้ผลิตที่รับจ้างผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 กับทีมงานผู้ผลิตที่เช่าเวลาผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 พบว่า ผู้ที่มีอำนาจของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 มีบทบาทอย่างสูงในการกำหนดตัวแสดงในฐานะผู้ว่าจ้างผลิต ในขณะที่ทีมงานผู้ผลิตที่เช่าเวลาผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 จะมีอิสระในการดำเนินงานและคัดเลือกตัวแสดงตามแนวทางของบริษัทได้มากกว่า

จากการศึกษา จึงพบว่าลักษณะการดำเนินงานของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ที่ต่างกัน มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ และบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ที่แตกต่างกัน

2. ตัวแทนบริษัทโฆษณา

เนื่องจากไม่ว่าทีมงานบริษัทผู้ผลิตละคร จะมีลักษณะการดำเนินงานแบบรับจ้างผลิตโดยสถานีโทรทัศน์ทำการขายเวลาโฆษณา หรือ การดำเนินงานแบบเช่าเวลาการผลิตโดยบริษัทผู้ผลิตจะต้องขายเวลาโฆษณาเองก็ตาม ล้วนต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากตัวแทนบริษัทโฆษณาในการขายโฆษณา เพื่อผลทางการตลาดและธุรกิจ

ลักษณะการพิจารณาซื้อสปอตโฆษณาละครโทรทัศน์

ลักษณะการซื้อสปอตโฆษณาละครโทรทัศน์ของตัวแทนบริษัทโฆษณา จะมีการพิจารณาเป็น 2 แนวทาง คือ การพิจารณาในเชิงปริมาณและคุณภาพ

(1) การพิจารณาในเชิงปริมาณ

(2) การพิจารณาในเชิงคุณภาพ

(1) การพิจารณาในเชิงปริมาณ การพิจารณาซื้อสปอตของตัวแทนบริษัทโฆษณา จะสนใจเรตติ้ง (rating) โดยพิจารณาด้วยยอดผู้ชมละครโทรทัศน์โดยรวมทั้งหมด การเข้าถึง ความถี่ และความคุ้มค่าของเม็ดเงินที่เสียไปเทียบกับเรตติ้ง โดยอิงสถิติตัวเลขที่มีการวิเคราะห์มาแล้วจากบริษัทดีมาร์ในการสำรวจเรตติ้งละครทั่วประเทศของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ว่ามีผู้รับชมเป็นสถิติจำนวนเท่าใด ซึ่งถ้ามีตัวเลขสูงเท่ากับว่าละครโทรทัศน์เรื่องนั้นได้รับความนิยม และมีปริมาณผู้ชมสูง

คุณปัจจุมา นุช มะโนทัย ตัวแทนบริษัทโฆษณาเดนส์ี กล่าวว่า

“ถ้าเป็นแบบพวกเอเจนซีอินเตอร์ หรือลูกค้าฝรั่งนี่ที่เขาจะดู เขาจะดูยอดโดยรวมทั้งหมด เขาจะดูพวกการเข้าถึง ความถี่ การคุ้มค่าของการที่เขาเสียเงิน สมมติว่าเขาจะให้เงินมาเลยก้อนหนึ่ง 5 ล้าน เขาจะต้องดูว่า rating เขาจะต้องได้เท่าไรต่อสปอตอะไรยังไง คือ ค่อนข้างดูพวกตัวเลขที่มีการวิเคราะห์มาแล้ว มากกว่าพวกดารา หรืออะไร แต่ทุกครั้งตอนนี้ดารานักแสดงก็มีส่วนด้วย เพราะมันทำให้มีผลถึงพวก rating” (ปัจจุมา นุช มะโนทัย. สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณเบญจวรรณ ขวณานนท์ ตัวแทนบริษัทโฆษณาสิโอเบอร์เน็ต กล่าวว่า

"เราก็ตามตัวเลข แต่มันก็แล้วแต่นะคะ บางคนเขาก็ไม่ทำแบบนั้น แต่ว่าลักษณะงานชื่อของเรานี้อิงกับตัวเลข ว่าตัวเลขดีมาร์ออกมาเป็นยังไง ตัวเลขดีนี่ชื่อเยอะ บ่วงหงส์ออกมาไอ้ไหน ชื่อตรึมเลยเพราะว่าดีอะไรอย่างนี้ แต่ว่าบ่วงหงส์นี้ก็หายแล้วว่าต้องดี ดีพอ ๆ กับสวรรค์เบี่ยง เพราะจบสวรรค์เบี่ยงเป็นบ่วงหงส์ปีนี้ ตัวเลขมันต่อเนื่องกันเลย เพราะสูนันท์ลงนี้จะ Mass จะแบบทุก Target แต่ไม่ใช่ Target คนทำงานนะ ภาพรวมที่ตัวเลขออกมาจะออกมาเยอะมาก ประกอบหลายอย่าง อย่างเรานี้ก็จะซื้อขายการนี้ ตัวเลขไม่ผ่านเราก็ซื้อไม่ได้เหมือนกัน คือถ้าเราตั้งตงนี้ เดือนหน้าเราก็ไม่ซื้อเขาก็ต้องรีบจบ รีบถอดออก หรือว่าแก้ไขอะไรอย่างนี้ แล้วแต่ บางทีก็ยึดเพราะว่าเราตั้งดีไปจนกระทั่งแบบว่าไม่ไหว คนว่าแล้วไง มันน่าจะจบตั้งนานแล้ว นั่นแหละ" (เบญจวรรณ ขวณานนท์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2542.)

อย่างไรก็ตาม ในความสามารถมีการคาดการณ์ตัวเลขต่าง ๆ ได้ถูกต้องในขณะที่ละครยังไม่ออกอากาศ ตัวแทนบริษัทโฆษณาจะต้องมีการพิจารณาประกอบการพิจารณาในเชิงคุณภาพ

(2) การพิจารณาในเชิงคุณภาพ จะเป็นส่วนของการพิจารณาข้อสปอต โฆษณาละครโทรทัศน์ที่ยังไม่มีการออกอากาศ โดยการพิจารณาเชิงคุณภาพจะพิจารณาจาก เนื้อเรื่องของละคร ดารานักแสดง วันเวลาออกอากาศ และกลุ่มเป้าหมายของผู้ชมกับสินค้า เป็นต้น ซึ่งในการพิจารณาเชิงคุณภาพ จะสามารถคาดการณ์ได้ถึงแนวโน้มเรตติ้งในเชิงปริมาณได้น่าจะเป็นเท่าไร โดยเฉพาะเมื่อละครโทรทัศน์มีดารานักแสดงหลักที่มีชื่อเสียง และขายได้ จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่คาดเดาได้ว่า นักแสดงน่าจะสามารถดึงดูดผู้ชมให้รับชมละครโทรทัศน์ในปริมาณสูงได้

คุณสรศักดิ์ บุญเกิด ตัวแทนบริษัทโฆษณา ซีนิท มีเดีย กล่าวว่า

"ส่วนในเชิงคุณภาพที่เราดูก็คือว่า ละครนี้เรื่องของละครเป็นอย่างไร ใครเป็นตัวพระเอก ใครเป็นตัวนางเอก มีผู้เล่นที่สามารถจะจับคนดูได้เยอะหรือน้อย เพราะว่าเวลาละครเริ่มเรื่องใหม่เนี่ย บางทีเราจะไม่รู้เลยว่าเราควรซื้อหรือไม่ควรซื้อ และถ้าหากว่าเราดูโน้มน้าวของเนื้อเรื่องและตัวละครที่เล่น จะเดาได้ทันทีว่าเรตติ้งที่จะออกมาจากดีมาร์น่าจะเป็นเท่าไร ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับว่าละครเรื่องนี้ใครเป็นผู้เล่นหรือเรื่องเป็นอย่างไรมากกว่า เพราะฉะนั้น ขณะนี้เคยคุยกับสถานี ก็บอกว่าตอนนี้ดาราที่ค่าตัวยิ่งขึ้น ขณะที่สวนทางกับสภาวะ

เศรษฐกิจ ถ้าอยากได้เข้ามาลงละครเรื่องนี้เพื่อลงเรตติ้ง หรือ เพื่อให้คนดูหันมาดูมากขึ้นนั้นก็จะเป็นอย่างนั้น ดาราต้องขายได้ เรื่องก็ต้องขายได้ ไม่ใช่ดาราขายได้อย่างเดียว คือถามว่า ตัวละครมีส่วนใหม่ มีส่วน แต่ตัวละครกับเรื่องสัมพันธ์กันว่าเขาเหมาะกับเรื่องนั้นไหม โอเค เขาอาจจะเหมาะกับเรื่อง แต่เรื่องดึงดูดคนใหม่ ส่วนใหญ่ทางสถานีโทรทัศน์นาน ๆ ทีก็จะนั่งคุยกับพวกเรา ถามว่ามีเรื่องอะไรน่าจะมาเป็นละครบ้าง ตัวละครคนไหนตอนนี้ได้รับความนิยมดี” (สรรศรีวี บุญเกิด. สัมภาษณ์, 2 มีนาคม 2542.)

คุณปัจจุมา สุข มະโนทัย ตัวแทนบริษัทโฆษณาเดนลี กล่าวว่า

“ก็ถ้าเกิดจะซื้อสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ ปัจจุบันนี้คงดูหลายอย่าง หรือชื่อเสียงของดารามันก็มีผล มีบทบาทเหมือนกัน อันนี้มันต้องดูหลายอย่างอีก คือเราจะไม่มุ่งเน้นซื้อแต่ของเอ็กแซกท์ คือเราจะไม่มุ่งเน้นซื้อแต่ของกันตนา อะไรอย่างนั้นจะไม่ โดยทุกอย่างมันก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ตอนนั้นอย่างคนนี้ดาราคอนี้กำลังดัง มีนางแบบคนนี้มาเล่นด้วยนะ นางแบบคนนี้ดัง ก็โอเคซื้อตรงนั้น เพราะส่วนใหญ่เขาจะมาเสนอเราก็หลังจากละครเขาใกล้จะออกอากาศ เพราะฉะนั้นนี่ก็อยู่ที่เขาเอามาเสนอเรา (ปัจจุมา สุข มະโนทัย. สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณเบญจวรรณ ขวณานนท์ ตัวแทนบริษัทโฆษณาสีโอเบอร์เน็ต กล่าวว่า

“ถ้าดาราย่างเช่นเรื่องพ่อปลาไหลนี้ ลงกันมากเลย แบบระดับบีก ๆ ลงหมดเลย ซึ่งโอเคมันเหมือนกับว่าคนดู ดูแล้วสนุกด้วย ดาราใหญ่ ๆ ทั้งนั้นเลยใช้ใหม่ ลงหมดเลย สิเรียม วิลลี่ อนันต์ เกวลินอะไรอย่างนี้ ลงหมดก็โอเค ก็สนุกสนาน ขณะเมื่อเทียบกับช่อง 7 นี่ลงไม่กี่คนเอง ดาราน้อยด้วยเขาปั้นไม่ทัน เมื่อก่อนเขาจะแบบดังมากไป เขาจะปั้นดาราออกมาแบบเยอะมาก ตอนนี้ก็คือแล้วแต่ด้วยล่ะ ว่าใครจะไปอยู่ของค่ายไหนค่ายไหน” (เบญจวรรณ ขวณานนท์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2542.)

นอกจากนี้ เทคนิคทางการตลาด ที่เห็นได้ชัดเจนจากการพิจารณาซื้อสปอตโฆษณาของละครโทรทัศน์ คือการซื้อสปอตโฆษณาที่มักแสดงเป็นฟรีเซนเตอร์ให้กับสินค้า ซึ่งโดยมากจะสังเกตได้ว่า ไม่ว่าจะดารานักแสดงจะแสดงละคร หรือเป็นพิธีกรรายการใดก็ตาม มักจะมีสปอตโฆษณาที่ดารานักแสดงคนนั้นเป็นฟรีเซนเตอร์อยู่ในรายการ หรือละครโทรทัศน์

คุณมีเรีย เบเนเนตตี นักร้องนักแสดงฟรีเซนเตอร์ โฆษณาอริเอะ กล่าวว่

“อย่างงานโฆษณาอริเอะนี่ก็จะติดกับทางแกรมมี่ เพื่อที่แกรมมี่ก็จะมีอัปเปอร์คัท ซึ่งเป็นบริษัทเอเจนซีที่อยู่ในแกรมมี่ เขาก็จะดูแลภาพนักร้องให้เราด้วย ก็คือเขาก็ติดกับลูกค้าให้โดยที่มันจะได้ไปในทางเดียวกัน”(มีเรีย เบเนเนตตี. สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2542.)

คุณวรวรรณ เปรมสุข ตัวแทนจากบริษัทโฆษณา แมชบอक्स กล่าวว่

“พ่ัวมีส่วนนะอย่างสิเรียนมานี่ โฆษณาที่สิเรียนโฆษณายู่เนี่ยะก็มาหมดแน่นอน ถ้าแอนทองประสมมา โฆษณาแอนก็มาหมด อย่างที่บอก ว่าดาราคอนันต์และโฆษณาที่เขาเล่นตามมาแน่นอน ชัดเจนตามไปทุกที เหมือนกับ RS ทำละครก็ใช้นักร้องในค่ายมาใช้ใหม่คะ นั่นคือเขาได้อยู่แล้ว คือเขาไม่ต้องกลัวว่าจะมีคนไม่ดู เขารู้อยู่แล้วว่าแฟนเต้า แฟนอะไรนี่ มีอยู่แล้วเพราะฉะนั้นสบาย อย่างนี้ก็ชัวร์เลย พอRS ทำอะไรมาขาย product ที่เป็นวัยรุ่นมอเดอไรซ์อะไรก็มา มีอิทธิพลสูงขนาดไหน พ่ัวมันเป็นเรื่องของการตลาดทั้งสองด้าน แล้วแต่เอเจนซีคะ แต่พ่ัวบอกว่า primetime นี่มันโชคดี ยิ่งไงก็ต้องลงเพราะว่าเรตติ้งมันก็ใกล้เคียงกัน ต่างกันไม่เท่าไรหรอก แล้วก็ป็นช่วงที่ดีที่สุดแล้วที่คนจะนั่งดูกันทั้งครอบครัว คือคนก็ดูข่าวละคร “ (วรวรรณ เปรมสุข. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2542.)

แนวทางพิจารณาความเหมาะสมทางการตลาดของนักแสดง

การพิจารณาความเหมาะสมทางการตลาดของนักแสดง ในการซื้อสปอตโฆษณา ทางตัวแทนบริษัทโฆษณา จำเป็นต้องพิจารณานักแสดงที่ขายได้ นั่นคือ มีความเหมาะสมทางการตลาด โดยตัวแทนบริษัทโฆษณาจะพิจารณานักแสดงที่มีความเหมาะสมทางการตลาดจาก 2 แนวทาง คือ

- (1) จากเรตติ้งของละครที่นักแสดงทำการแสดง
- (2) จากการประชาสัมพันธ์ของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ในขณะนั้น

(1) จากเรตติ้งของละครที่นักแสดงทำการแสดง คือ เมื่อนักแสดงทำการแสดงละครเรื่องใด แล้วละครเรื่องนั้นประสบความสำเร็จและมีเรตติ้งละครสูง นั่นหมายถึงว่า ดารา นักแสดงมีแนวโน้มที่จะเป็นดารา นักแสดงที่ขายได้และมีความเหมาะสมทางการตลาด

คุณ เบญจวรรณ ขวานานท์ ตัวแทนจากบริษัทโฆษณาอีโอบีเน็ต กล่าวว่า
 “เราก็คือเขาสร้างมาแล้ววันนี้ ลงวันพุธ พุธนี่เราจะซื้อใหม่ ถ้าเรื่องนี้
 ตัวเลขดี เราก็คือ เราจะดูจากว่าในเวลาที่ผ่านมาแล้วนี้ ในดาราคอนนี้เล่นอะไรอย่างนี้ ความ
 เป็นไปมันน่าจะอยู่ที่ตรงไหน จะมีการวัดข้อมูลวัดอะไรจากดีมารมาชีพพอร์ทเรา มันก็ส่วน
 ใหญ่เรตติ้งนี้เป็นเรตติ้งจากละครแต่ละเรื่อง อย่างตอนนี้จะลงนี่คิดว่า แนวโน้มสิริเรียงลงกับ
 จอห์นนี่เนี่ย มันน่าจะดีกว่าดาวคนละครดวงช่อง 7 นี่คือความที่ว่าเขามันน่าจะดีกว่า มันเป็น
 ไปได้ เพราะว่าดารามาหลายคนเลยนะ มีทั้งสิริเรียง วัลลภ พงษ์พัฒน์กัลล จอห์นนี่กัลล ได้
 เปรียบกว่าพีทลง ฉัตรมงคลลง ซึ่งมันก็จะเป็นอย่างอื่นอะไร คือมันสู้ไม่ได้ด้วยความเป็นดาราคอน
 ใหญ่ นะ ก็ดูด้วยว่าดารานี้จะ น่าจะสนุกนะ ประกอบด้วยเรื่อง เนื้อเรื่องด้วย หลายอย่าง”
 (เบญจวรรณ ขวานานท์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณสรรรวี ตัวแทนจากบริษัทชินิต มีเดีย กล่าวว่า “การซื้อสปอตขึ้นอยู่กับ
 ความนิยม พอละครช่วงไหนได้รับความนิยมก็ลงช่องนั้น เกี่ยวกับดาราคอน ต้องดูจากเวลาละคร
 เรื่องไหนได้รับความนิยม ตัวละครนี้ไปเล่นแล้วเรตติ้งขึ้น แสดงว่าคนเริ่มนิยมดาราคอนนี้”
 (สรรรวี บุญเกิด. สัมภาษณ์, 2 มีนาคม 2542.)

(2) จากการประชาสัมพันธ์ของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ในขณะนั้น เมื่อ
 ดารา นักแสดงได้รับการประชาสัมพันธ์จากสื่อมวลชนในขณะนั้น เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์
 หรือ รายการโทรทัศน์ต่าง ๆ ที่ทำให้ประชาชนรู้จัก และเริ่มคุ้นเคยหน้าตาทางสื่อ โดยไม่ใหม่
 จนเกินไปอย่างที่ไม่มีการรู้จักมาก่อน

คุณสิวลัย มโนวงศ์ ตัวแทนจากบริษัทโฆษณาฟาร์อีสท์ กล่าวว่า
 “จากสื่อมากกว่า สมมติน้องคนนี้เคยเป็นพิธีกรมาก่อน เราก็คือเห็นแววแล้ว โฉม
 พุดจาดีนะ น่าจะเล่น ซึ่งจริง ๆ แล้วถึงแม้ว่าจะไม่เคยผ่านงานแสดงอะไรมาเลย แต่ถ้าสื่อ
 มวลชนแบบว่าชีพพอร์ทมาก ๆ หรือว่าไทยรัฐเขียนข่าวลง คนนี้มาแรง หรือทีวีพูลก็เขียนลง
 อะไรอย่างนี้ มันก็เป็นตัวที่ทำให้ขายได้นิดหนึ่ง คือ มันกลายเป็นมองในลักษณะที่ว่า
 อย่างน้อยก็มีคนคุ้นหน้าคุ้นตาว่า น้องคนนี้ไง เหมือนน้องที่เคยโฆษณาเนสกาแฟสีเขียวจะ
 แล้วก็มาเล่นกัลลึงหา เหมือนเป็นข้อมูลแบคอัพมากกว่า ว่าคนนี้นะน่ารักดี น่าจะเล่นได้ดี
 เป็นลักษณะนั้น แต่ส่วนใหญ่ที่รู้สึกว่าคุณค่าละครถ้าเค้าปั้นดาราคอนขึ้นมาใหม่ เค้าจะต้องมีการ
 โปรโมทไม่ทางใดก็ทางหนึ่งให้คนรู้จักไว้ ว่าใครตอนนี้นะ จบจากเรื่องนี้ออกมาจะมาเล่น
 ละครเรื่องนี้ของเอ็กแซกทีอะไรอย่างนี้” (สิวลัย มโนวงศ์. สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณเบญจวรรณ ขวณานนท์ ตัวแทนจากบริษัทลีโอบีเบอร์เน็ต กล่าวว่า

“ดารามีไม่มีการทำตัวเลข นอกจากว่าตามหนังสือที่เราจะต้องดูเอาเอง ประกอบการทำงานของเราเอง ก็จะมีว่าดารา Radio Vote ตอนนี้อยู่ขึ้นมา ละครเรื่องไหนแรง อะไรอย่างนี้ แต่ Radio Vote จะไปไรท์ค่ายเอ็กแซกท์เยอะมาก ของแกรมมี่อะไรอย่างนี้คะ ก็บางทีเราก็ดูว่าบางที ชายไม่จริงหญิงแท้ก็ดีนะ แต่ชายไม่จริงหญิงแท้อยู่ช่อง 3 แต่เอ็กแซกท์ก็ทำอยู่ดี ตอนนั้นก็รู้สึกคนก็จะ Vote เข้าไป มันต้องดูองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างแล้วค่อยมาตัดสินใจกัน” (เบญจวรรณ ขวณานนท์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2542.)

ตัวแทนบริษัทโฆษณากับสถานีโทรทัศน์

ในการขายเวลาโฆษณาละครช่วงเวลา primetime ของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ทางสถานีจะทำหน้าที่ในการขายเวลาโฆษณาให้กับตัวแทนบริษัทโฆษณาเอง โดยตัวแทนบริษัทโฆษณาจะทำหน้าที่ในการพิจารณานักแสดงหลังจากที่ได้มีการสรุปคัดเลือกจากทางสถานี ซึ่งทางตัวแทนบริษัทโฆษณาไม่มีอำนาจในการต่อรองพิจารณาใด ๆ เนื่องจากทางสถานีเป็นนายทุนผู้ว่าจ้างให้กับทีมงานของบริษัทผู้ผลิตในการรับจ้างผลิตละครโทรทัศน์ โดยสถานีเป็นเจ้าของรายการ

คุณเบญจวรรณ ขวณานนท์ ตัวแทนจากบริษัทลีโอบีเบอร์เน็ต กล่าวว่า

“เขาอาจจะโทรมาปรึกษาว่าละครเรื่องหน้า เขาจะเอาคนนี้ลงดีไหม ทีนี้เราก็บอกไม่ได้ เพราะว่าเราบอกว่าทำไมไม่เอาวิลลี่ เขาบอกไม่ได้วิลลี่คนละค่าย อยู่ช่อง 3 ช่อง 7 เอาลงไม่ได้ ก็มีปัญหาลงแล้ว วิลลี่ค่าตัวสูงไปไม่ได้ คิวไม่ว่าง อะไรอย่างนี้ เขาก็มีปัญหาเขาก็คือมาถามเราแค่ว่าจะไต่ถามหน้าละครเรื่องนี้ลงนะ คนนี้เล่นคนนั้นเล่น สมมติตอนพุ่มพวงนี่ โทรมาถามว่าเราควรจะเป็นใคร เราบอกพุ่มพวง ยุ้ยญาติเยอะสิ เพราะดีที่สุด แต่ผู้จัดเห็นว่าไม่ใช่ควรจะเป็นรัชนีกร เขาก็เอารัชนีกรเล่น ก็คือเราก็ไม่สามารถทำอะไรเขาได้ เพียงแต่เราก็คิดว่าคนกำกับ หรือว่าบทบาทเป็นอะไรอย่างนี้ เราเป็นคนซื้อสปอตมากกว่า ไม่ใช่เป็นเจ้าของเงิน เราไม่มีสิทธิไปตัดสินใจเขาอะไรอย่างนั้น ไม่ใช่ นั่นคือสิทธิของเจ้าหน้าที่ทางช่อง 3 ช่อง 7 แต่ละครช่องอะไรอย่างนี้ของเขาเท่านั้นเอง จะเป็นคนคัดเลือกบทประพันธ์ หรือว่าอย่างช่อง 7 นี้ ใคร ๆ ก็รู้ว่าคุณสุรางค์สามารถที่จะเอาบทนี้มาส่งให้กันตนาน่าทำ โดยที่คุณต้องเอาบทลงนะเอาครรามลงนะอย่างนี้เขาสั่งได้เลย นั่นคือของสถานีเขา เราไม่สามารถทำอย่างนั้นได้” (เบญจวรรณ ขวณานนท์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2542.)

ตัวแทนบริษัทโฆษณากับผู้จัดรายย่อย

ทีมงานบริษัทที่ทำการเช่าเวลาผลิตละครให้กับทางสถานีโทรทัศน์ เช่น บริษัท กันตนา เอ็กแซกท์ อัครมีเดีย หรือบริษัททีวีอันเดอร์ในการมีช่วงเวลาผลิตละครโทรทัศน์ของตนเองในเวลาอื่น จะทำหน้าที่ในการขายเวลาโฆษณาละครด้วยตนเอง โดยตัวแทนบริษัทโฆษณาจะมีบทบาทและอำนาจในการต่อรองพิจารณาใด ๆ กับทางทีมงานผู้ผลิตในฐานะผู้จัดรายย่อยได้มากกว่า เนื่องจากเจ้าของสินค้าเป็นนายทุน โดยเป็นเจ้าของรายการละครโทรทัศน์

คุณสิวลัย มโนวงศ์ ตัวแทนบริษัทโฆษณาของ ฟาร์อีส กล่าวว่

“ถ้าเป็นช่อง 3 กับช่อง 7 ไม่เท่าไร แต่ถ้าเป็นช่องอื่นเช่นช่อง 5 หรือช่องอื่น ๆ ที่เป็น primetime เหมือนกัน ก็จะต้องเหนื่อยละคร และก็ตัวแสดง ค่อนข้างจะเป็นหลักมากกว่า เพราะว่าพอมาดูเรตติ้งเทียบกันแล้ว ช่อง 3 กับช่อง 7 เขาจะกินมากกว่า สมมติว่ามีสินจัยมาลง หรือณพพลมาลง อาจจะไม่เลือก มีเอ็กแซกท์ก็ขายได้ เพราะมีดาราดี ผู้กำกับดี ละครดีก็มีส่วน แต่ถ้าเป็นช่อง 3 ช่อง 7 แล้วโอเค มันตกลงอยู่แล้ว แต่อย่างเช่นตอนเสาร์อาทิตย์ช่วงเช้าของทีวีอันเดอร์ ตรงนั้นถ้ามีนักแสดง มีดาราเป็นแม่เหล็กนั้น ตกลง จะช่วยให้ขายแบบได้ดีขึ้น” (สิวลัย มโนวงศ์. สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณเบญจวรรณ ชวนานนท์ ตัวแทนบริษัทโฆษณาของลีโอบอร์เน็ต กล่าวว่

“ถ้าเป็นเจ้าของรายการก็อย่างเช่น ทีวีอันเดอร์นี่ พอจะทำละครออกกระทัดรัดขึ้นมาอย่างนี้ เขามาขายเราก็บอกว่าเรื่องอย่างนี้อาจจะไม่สนุกนะ ถ้าสนุกนี่โอเคเราเทเลย เราคิดว่าคุณปั้นเด็กได้ เด็กใหม่มาแต่ละคนก็ใช้ได้ ้วยร้าย้วยรัก อะไรอย่างนี้ เราก็ซื้อสปอตเขา แต่ถ้าเกิดสมมติว่าละครอาจจะอยู่แบบ 2 เดือนไซ้ใหม่ ละครเดือนแรกออกมาตัวเลขไม่ดีแล้ว เราก็มีสิทธิที่ว่าเดือนหน้าเราก็ไม่ซื้อ เราก็ตามตัวเลข” (เบญจวรรณ ชวนานนท์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2542.)

จะเห็นได้ว่า ผู้จัดรายย่อย มีความจำเป็นต้องพึ่งพาผู้สนับสนุนรายการมากกว่าทางสถานีโทรทัศน์ ทางผู้สนับสนุนรายการจึงมีศักยภาพในการต่อรองกับตัวแทนของผู้จัดรายย่อยได้มากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากตัวแทนบริษัทโฆษณาและเจ้าของสินค้า ก็จำเป็นต้องพึ่งพาทางสถานีโทรทัศน์ในการซื้อสปอตโฆษณาทางรายการโทรทัศน์อื่น ๆ เช่นเดียวกัน

คุณวรวรรณ เปรมสุข ตัวแทนบริษัทโฆษณาของ แมชชบอส์ กล่าวว่า

“เขาก็จะส่งมาให้เลย ดารา เนื้อเรื่องย่อ ผู้กำกับ ครบหมด แต่ว่าอย่างนี้ คือ เอเจนซีนี้ ถามว่าเอเจนซีที่ต้องง้อช่องมากกว่าผู้จัดรายย่อย พี่ตอบแบบกลาง ๆ นะพี่คิดว่าเรา คงต้องง้อช่องมากกว่าผู้จัดรายย่อย ผู้จัดรายย่อยถึงพยายามที่จะรวมตัวกันเป็นก้อนใหญ่ ที่จะมีอำนาจต่อรองไง เพราะว่าพี่ไม่ได้ซื้อละครจากช่อง 3 ช่อง 7 อย่างเดียว แต่พี่ซื้ออีก หลายร้อยรายการ ไซ้ใหม่ ทั้งเกมส์โชว์ วาไรตี้ กีฬาอะไรต่ออะไร เพราะฉะนั้นเวลาเราตี เนี่ยแน่นอนเราต้องตีกับเจ้าใหญ่มากกว่ารายย่อย” (วรวรรณ เปรมสุข. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2542.)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพิจารณาซื้อสปอตโฆษณาละครโทรทัศน์ จะพิจารณา จากองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน แต่จากการศึกษาพบว่าความเหมาะสมทางการ ตลาดของนักแสดงเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาการซื้อสปอตโฆษณาละครโทรทัศน์ ซึ่งมีผลต่ออัตราความนิยม (rating) ของผู้ชม การคัดเลือกนักแสดงจึงต้องใช้ความเหมาะสม ทางการตลาด ที่อาจมีผลต่อหลักการคัดเลือกนักแสดงตามความเหมาะสมกับบทบาท

3. ผู้ชม

ผู้ชม เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกนักแสดง เนื่องจาก เรตติ้งของผู้ชมเป็นเป้าหมายเชิงปริมาณ ในการกำหนดความสำเร็จของละครโทรทัศน์ และ ความเหมาะสมทางการตลาดของนักแสดง โดยผู้ชมจะมีความคิดเห็นและความพึงพอใจที่ แตกต่างหลากหลายกันไปในการรับชมละครแต่ละเรื่อง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ลักษณะการรับชมดารา นักแสดงในละครโทรทัศน์ของผู้ชม ที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 จากความชื่นชอบส่วนตัวที่มีต่อนักแสดง

3.2 จากความเหมาะสมกับบทบาทและความสามารถของนักแสดง

3.1 พิจารณานักแสดงจากความคิดเห็นส่วนตัวที่มีต่อนักแสดง ในการรับชมละครโทรทัศน์ ผู้ชมจะได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับบทบาทและความสามารถของนักแสดง หมายถึง ไม่ว่าจะนักแสดงจะทำการแสดงละครในเรื่องใด ผู้ชมจะติดตามรับชมนักแสดงอย่างต่อเนื่อง โดยไม่สนใจว่านักแสดงจะรับบทบาทใด เนื่องจากชื่นชอบในความเป็นตัวตนของนักแสดง นอกเหนือจากบทบาทการแสดงที่นักแสดงได้รับ

คุณวันเพ็ญ งามสุด แม่บ้านผู้ชม จากกรุงเทพมหานคร กล่าวว่า

“ความทรงจำใหม่หัวใจเดิม พี่เบิร์ดไชใหม่คะ ดู ดูเพราะพี่เบิร์ดเล่น ไม่ดูเพราะใครเลย เนื้อเรื่องก็ดูไม่ได้ เพราะว่ามันซ้ำมาก ไม่กระชับ ภาพก็ยังไม่ดี กำกับไม่ดี เรื่องนี้เหม็นก็เล่นไม่ดี บทก็ทำไม่ดี เล่นเพราะพี่เบิร์ดเล่นเท่านั้น และดูก็เพราะว่าพี่เบิร์ดเล่นก็จะติดตามเขา อู๋ก็ชอบนะ เล่นเป็นธรรมชาติดี และชอบที่เคยเจาะเจาะเขา แล้วเขาทำตัวเหมือนคนธรรมดา คนเดินดินอะไรอย่างนี้ ก็เลยชื่นชม ชอบที่เขาเรียนจบแล้วด้วย ชอบตรงนี้เป็นคนดี มีการศึกษาอะไรอย่างนี้ น่าสนใจ มันมีส่วนไง โดยทั่ว ๆ ไปก็ดูได้ แต่ถ้าชอบแล้วชอบเลย ยังไงก็จะดู เล่นกับใครก็ได้ ขอให้มันเป็นเธอเถอะ ก็จะดูตลอด มีแนวโน้มติดตามมากกว่า อย่างถ้าเขาชอบสูวนันท์กัน ก็ไปถามได้เลยพวกแม่ค้า พวกชาวบ้าน ถ้าเขาชอบเขาก็จะดู คือดูดารา เขาไม่ได้จะมาดูว่าเรื่องอะไร ใครสร้างใครทำ เขาไม่สนหรอก สำหรับคนที่เขาชอบดาราอะคะ เขาจะดูดารา ดูเพราะคนนี้เล่น เฉพาะพระเอกนางเอก อย่างตอนนี้ชาวบ้านร้านตลาด เขาก็ชอบบรู๊คกับกบไ้ ถ้าออกมาก็จะขายได้ คนจะดู” (วันเพ็ญ งามสุด. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณเปรมฤดี แซ่ฮึง แม่ค้าผู้ชม จากนครปฐม กล่าวว่า

“ลูกตาลลอยแก้วดูจบเลย ชอบทั้งสองคน คือพี่ชอบละครแบบแห่กันไปแห่กันมาแก๊งกัน พระเอกนางเอกหยอกกัน ชอบแบบแย่งชิงนางอีกเขาก็ชอบ สวรรค์เบี่ยงก็ดูจบเลย ชอบสูวนันท์ ดาวพระศุกร์ก็ดู หัดดาวก็ดู ดูหมดทุกเรื่องอยู่แล้ว พระเอกก็ดูแล้วเรื่องหน้าเรื่องต่อไปก็คิดว่าดี เล่นสมกันคู่กัน บทบาทก็คงจะเข้ากันได้ ก็ดูไปเรื่อย ๆ ถ้าเป็นแฟนกันก็ดีเลย ชอบเชียร์คือมันเล่นแล้วสมกันดี คือเวลาดูละครอะไรนี้ไม่ได้คุณนะ คือว่าเราคิดในเนื้อเรื่องนี้ น้ำตาไหลออกมาเองได้ อย่างสวรรค์เบี่ยง เราสงสารคนนั้นจับใจ และน้ำตามันก็ไหลออกมา ฉีกกระดาษมาเป็นม้วน ๆ คือกลัวลูกเห็น เขาชอบเสื้อมาขี้ตา เจ็บหมดเลยนะ (เปรมฤดี แซ่ฮึง. สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2542.)

จากการศึกษา การรับชมละครโทรทัศน์ของผู้ชม เมื่อมีความชื่นชอบดารานักแสดงเป็นการส่วนตัว โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้ชมจะมีแนวโน้มที่จะรับชมนักแสดงผู้นั้นต่อไป โดยมีได้คำนึงถึงความเหมาะสมและบทบาทการแสดงของดารา ที่ตนชื่นชอบเท่าไรนัก

2. ศึกษานักแสดงจากความเหมาะสมกับบทบาทและความสามารถของนักแสดง ผู้ชมจะพิจารณารับชมนักแสดง จากการแสดงของนักแสดงว่า มีความเหมาะสมกับบทบาทมากน้อยเพียงใด ในกรณีที่ผู้ชมได้เคยอ่านบทประพันธ์จากหนังสือแล้ว จะสามารถพิจารณาความเหมาะสมกับบทบาทของนักแสดงเทียบกับบทประพันธ์เดิมได้ แต่ถ้าผู้ชมไม่เคยอ่านบทประพันธ์มาก่อน จะพิจารณาลักษณะตัวละครตามบทบาทในละครโทรทัศน์ ที่ถ่ายทอดออกมา และความสามารถของนักแสดงในการสวมบทบาทของตัวละครนั้น ๆ โดยมีได้พิจารณาถึงความชื่นชอบส่วนตัวที่มีต่อนักแสดง

คุณสมสุข โยธการพินิจ แม่บ้านผู้ชม จาก นนทบุรี กล่าวว่า

“ดาราก็มีส่วนเหมือนกัน แต่บ้างก็ไม่ได้ติดดาราคอนไหนนะลูก คนไหนเขาเล่นดีก็ชอบ ดูเป็นเนื้อเรื่อง ชอบเนื้อเรื่อง อย่างเรื่องสี่ไม้คานอะไรอย่างนี้ ที่แรกบ้างดูตัวอย่างก็ไม่ชอบมันโวกเว็ก แต่พอดูไป มันก็ดี แล้วเขาก็เล่นดีทุกตัว ซึ่งดาราในนั้นบ้างก็ไม่ได้ชอบเขาเลย แต่ว่ามันก็เหมาะสมกับบทบาทของเขา คือดาราเรื่องนี้บางคนก็ไม่สวยไม่หล่อ แต่ว่าคนเราไม่ต้องสวยต้องหล่อ แต่ใน character ของเขาที่จะเป็นนะ เพราะมนุษย์เราแหยมจะสวยไปทั้งหมดก็ไม่ได้ใช่ไหมคะ ก็ต้องมีบางคนก็หล่อมากหล่อน้อย สวยมากสวยน้อย แต่ว่าดูเขาเล่นแสดง คือบ้างไม่มีว่าคนไหนเป็นพิเศษ บ้างจะดูแบบนี้ว่าเขาเล่นเหมาะสมไหม ถึงบทบาทใหม่” (สมสุข โยธการพินิจ. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณศิริรัตน์ พู่เฒ่า เลขานุการผู้ชม จากกรุงเทพมหานคร กล่าวว่า

“ดูได้หมด แต่ไม่ชอบ คือไม่ชอบดูดาราน่าขำ ๆ คือเดียวกับคนนี้เป็นพระเอกอีกแล้ว คนนี้เป็นพระเอกอีกแล้วไม่เอา คือสมมติเขาเล่นเป็นพระเอกเรื่องนี้แล้ว เขาก็น่าจะเปลี่ยนคาแรคเตอร์ ไปเล่นในลักษณะอื่น ๆ อย่างบรู๊คกับสุนันท์ที่เล่นเรื่องอะไรนะลูกตาลอยแก้ว แล้วก็มาเล่นสวรรค์เบี่ยง อันนั้นไม่ดูเลยสวรรค์เบี่ยง สวรรค์เบี่ยง ขึ้นว่าพระเอกต้องดูหน้าตาดีกว่านี้หน่อย ไม่ใช่แบบดูคึกขู อาโนเนะ จริง ๆ คนที่เล่นเป็นพระเอกเรื่องนี้มันต้องร้าย หน้าตาเขาต้องร้ายแบบมีเลศนัยที่แบบดูออกทางตาได้ะไรอย่างนี้ ไม่ใช่อย่างบรู๊ค ถ้าสุนันท์อาจไปได้ เพราะเป็นผู้หญิงที่แบบธรรมดา เรียบร้อย โอเค สาธุธรรมดาไม่เป็นอะไร แต่พระเอกเรื่องนี้จะต้องเป็นคนที่ย้ำ ถ้าอย่างจอห์นนะเล่นได้ ที่เป็นคนที่แบบ

เขาจะร้าย เหมือนที่เขาเล่นเรื่องอะไรนะ จำเลยรักนะ ให้อภัยได้แบบสุดยอด นั่นต้องอย่างนั้น ต้องเล่นให้ถึงบท อย่างบริสุทธ์ยังไม่เท่าไร" (ศิริรัตน์ พู่ผ่า. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2542.)

จากการศึกษา ลักษณะการรับชมนักแสดงละครโทรทัศน์ของผู้ชม ได้สะท้อนให้เห็นถึงการวางตัวแสดงของผู้ทำการคัดเลือกนักแสดง ว่ามีทั้งการวางตัวแสดงที่เน้นความเหมาะสมทางการตลาด และความเหมาะสมกับบทบาทรวมถึงความสามารถของนักแสดงในละครโทรทัศน์ โดยผู้ชม และพลังทางการตลาด เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์

4. ปัญหาและเงื่อนไขที่เกิดจากนักแสดง

ปัญหาและเงื่อนไขที่เกิดจากนักแสดง มีผลทำให้ผู้ผลิตไม่สามารถคัดเลือกนักแสดงได้ตามความเหมาะสมและความต้องการได้ โดยปัญหาและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดจากการปฏิเสธของนักแสดง ซึ่งผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงมักจะประสบอยู่เสมอ คือ

4.1 คิวนักแสดง

4.2 ค่าysłักัดนักแสดง

4.3 เกณฑ์การพิจารณารับและปฏิเสธงานของนักแสดง

4.4 อัตราค่าแสดง

4.1 **คิวนักแสดง** เมื่อผู้ทำการคัดเลือกต้องการคัดเลือกนักแสดง ที่คิดว่ามีความเหมาะสมให้กับละครโทรทัศน์ มักจะเกิดปัญหาจากคิวนักแสดง ซึ่งไม่มีเวลาหรือติดการถ่ายทำการแสดงให้กับทีมงานอื่น ๆ แบ่งเป็น คิวนักแสดงหลัก และคิวนักแสดงสมทบ

4.1.1 **คิวนักแสดงหลัก** ปัญหาเรื่องคิวการแสดงมักเกิดจากนักแสดงหลัก เนื่องจากไม่มีเวลาในการทำงานที่จะสามารถรับงานแสดงอื่น ๆ ได้ เพราะคิวเต็ม อีกทั้งเป็นนักแสดงที่มีความเหมาะสมทางการตลาด และเป็นที่ต้องการของผู้ผลิตและผู้ชมละครโทรทัศน์ โดยเป็นปัญหาที่มักเกิดจากการปฏิเสธของนักแสดงอิสระ

คุณปิยพร ไล่ทอง ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท ทีวีอันเดอร์ กล่าวว่า “พระเอก นางเอก คงจะไม่ค่อยได้ choice ให้เยอะหรอก ส่วนตัวอื่นๆ นี้ เราจะพยายามเอา choice ที่หนึ่งอยู่แล้ว ถ้าไม่ได้จริง ๆ ถึงคิวไม่ได้ ซึ่งปัญหาจริง ๆ แล้ว คือ คิว เพราะดาราคคนหนึ่งเนี่ย เล่นเต็มที 7 วัน ก็เล่นได้ 2 เรื่อง สำหรับตัว main ๆ นะคะ ก็ คือ จันทร อังคาร พุทธ หรือว่า พฤษ สุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ซึ่งในการทำละครส่วนใหญ่แล้วคิวจะเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้น บางที จันทร อังคาร พุทธ รับเรื่องหนึ่งแล้ว พฤษ สุกร์ เสาร์ อาทิตย์ อีกเรื่องหนึ่ง จะมีเรื่องที่สามนี้มันก็ลำบากแล้ว และถ้าเขามีถ่ายอยู่เขายังไม่ปิดกล้อง เราก็ไม่ได้คิวเขา มันก็จะต้องลง lock คิวกันพอสมควร มันก็จะเวียนกันไป แต่ละเจ้า ๆ เพราะฉะนั้นเราดูจากความเหมาะสมของ character เป็นหลัก (ปิยพร ไล่ทอง. สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2541.)

คุณศรัญญา วงศ์กระจ่าง ดารานักแสดงหลักอิสระ กล่าวถึงการปฏิเสธงานแสดงว่า “โดยส่วนตัวแล้วที่เคยผ่าน คือเป็นแล้วทุกอย่าง ในความเป็นจริงมันก็คือ เราจะมีเหตุผลหลัก ๆ คือคิวไม่ได้ เพราะโดยทั่วไปแล้วผู้สร้างละครบ้านเรา เขาก็ไม่หยิบเรื่องที่มันเกินเลยที่รับไม่ได้มาทำ ซึ่งมักจะเป็นเรื่องที่ตั้งอยู่บนศีลธรรมที่ดีอยู่แล้ว อันนั้นก็ถือว่าปัญหาตรงนั้นไม่ค่อยมี แต่ก็จะเป็นเรื่องคิว คิวไม่ได้ติดเรื่องโน้นติดเรื่องนี้ ส่วนใหญ่ปัญหาคือคิวมากกว่า” (ศรัญญา วงศ์กระจ่าง. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2542.)

คุณบุษกร พรพรรณศิริเวช ดารานักแสดงหลักอิสระ กล่าวถึงการปฏิเสธการรับงานแสดงว่า “คือไม่มีเวลาอันดับแรกเลยที่ปฏิเสธ คือคิวไม่ได้ ตอนนี้คิวเต็ม และถ้าเมื่อเขายังจะรอคิวเรา เราก็จะบอกว่า บทเรามันยังไม่ค่อยใช้นะ” (บุษกร พรพรรณศิริเวช. สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2542.)

4.1.2 คิวนักแสดงสมทบ ในส่วนของนักแสดงสมทบ มักจะไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องคิวการแสดงเท่าไร เนื่องจากนักแสดงไม่อยู่ในสถานภาพที่จะเลือกรับงานแสดงได้มากนัก อีกทั้งมีปริมาณนักแสดงสมทบที่ทดแทนกันได้อยู่มากมาย

คุณดลยา เรื่องประภัสสร ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทอัครเอนเตอร์เทนเมนท์ กล่าวถึง เรื่องคิวนักแสดงสมทบ ว่า “นักแสดงสมทบ ก็ไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไร เรื่องคิวเรื่องอะไร เราก็พอที่จะเคลียร์กันได้ เขาอาจจะรับเรื่องโน้นเรื่องนี้ เราก็จะโทรไปเคลียร์กับผู้สร้างรายอื่น ผู้จัดรายอื่นว่า เออ ที่เราขอได้ไหมหรืออะไรอย่างนี้ คือแบ่งปันกันนักแสดงสมทบจะไม่ค่อยเท่าไร ปัญหาหลักจะอยู่ที่นักแสดงตัว main มากกว่า พระเอกนาง

เอกัตว์รองลงมาตรงนี้จะสำคัญกว่า ตัวอื่นไม่ค่อยมีปัญหา (ดลยา เรื่องประภัสสร. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2541.)

คุณนฤเบศร์ จินเป็นเพชร ดารานักแสดงสมทบอิสระ กล่าวถึงคิวในการแสดงว่า “คิวบางครั้งยังไม่เท่าไรเพราะว่า คิวนี้เราสามารถขอเลื่อนได้ ผลัดได้ มีการตกลงกันคุยกันได้ สมมติเวลาถ่ายทำอยู่อย่างนี้ เกิดถ่ายวันจันทร์อยู่ เขาไม่เอาเรา เราก็ขอเขาว่าที่จันทร์นี้ไม่เอา จันทร์หน้าผมขอนะ อะไรอย่างนี้ เพราะมันคงไม่มีซีเรียสอะไรมากนัก เรื่องคิวเท่าไร” (นฤเบศร์ จินเป็นเพชร. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2542.)

คิวนักแสดง จึงเป็นปัญหาที่มักเกิดกับการคัดเลือกนักแสดงหลัก ซึ่งทำให้ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงไม่สามารถคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมกับบทบาทตรงตามความต้องการได้

4.2. ค่ายสังกัดนักแสดง เมื่อผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงต้องการติดต่อนักแสดงมาร่วมงานด้วย แต่นักแสดงมีการเซ็นสัญญากับค่ายสังกัดหรือสถานีโทรทัศน์ ทำให้นักแสดงมิได้รับงานเอง ซึ่งทางบริษัทต้นสังกัดจะเป็นผู้จัดหาพิจารณาดูแลในการรับงานให้นักแสดงจึงจำเป็นต้องมีการปรึกษาทางผู้ใหญ่ของบริษัทในสังกัด จึงเป็นปัญหาของผู้ทำการคัดเลือกเมื่อต้องการติดต่อนักแสดงที่เซ็นสัญญา และมีสังกัดแล้วมาร่วมงาน

สมชาย เข็มกลัด ดารานักแสดง นักร้องในสังกัดบริษัทอาร์เอส ฯ กล่าวว่า

“สำหรับช่องสำหรับงานต่าง ๆ นะครับ คือมันเหมือนกับบริษัทของเราเนี่ย co กันอยู่กับช่องนี้ เราก็จะไม่กระโดดข้ามช่อง หรือถ้าเกิดเราเล่นอยู่ช่องนี้ เราก็จะไม่กระโดดไปเล่นอีกช่องหนึ่ง เพราะว่ามันเหมือน contact กันนะ มันเป็นเรื่องของการโฆษณาด้วย คือเขาขายโฆษณากันด้วย จริง ๆ บริษัทของเรา RS นี่ทำหลายอย่างเลย ครบวงจร มีทั้งภาพยนตร์ละคร เทป มีรายการเกมส์โชว์คือแบบหมดแล้ว ก็คือตอนนี้เขาก็ต้อง contact กับสินค้า ซึ่งสินค้าอันนี้จะไปลงช่องนี้ ๆ เขา co กับช่องนี้อยู่เราก็ต้องไปเล่น มันเป็นการตลาดด้วยครับ มันเป็น business จริง ๆ ตามตัวเรา ๆ เล่นได้ทุกช่อง เราเล่นได้ทุกค่ายนะครับ แต่มันด้วยความเป็นไปได้มันน้อยมาก จริง ๆ เราก็กระโดดไปเล่นแกรมมี่ เอ็กแซกท์อะไรอย่างนี้ ถ้าเขาจ้างเราไปได้อยู่แล้ว แต่มันเป็นเรื่องของค่าย ของ business ซึ่งตรงนี้นั้นมันเป็นเรื่องซึ่งมันยังไม่สากลพอครับ ตอนนี้เราจะขาดความเป็นสากลเพราะว่า มันเหมือนกับอิทธิพลนิด ๆ อะไรอย่างนั้น เลยโดนตีกรอบ” (สมชาย เข็มกลัด. สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณพวงเพชร หัวหน้างาน นักแสดงนักร้องในสังกัดมีเดีย ออฟ มีเดีย กล่าวว่า

"บริษัทเขาจะคอยดูภาพพจน์เรา เขาค่อนข้างพิถีพิถัน คอยอะไรเราหลาย ๆ อย่าง ซึ่งเมื่อก่อนเราคนเดียวมัน อิศระ ซึ่งเมื่อก่อนถ้าพี่ยังไม่ได้เซ็นสัญญากับฝ่ายไหนหรืออะไร งานพี่จะมีป้อนเข้ามาเยอะมาก พอตอนหลัง เรามาอยู่ค่ายมาอยู่สังกัด ค่ายอื่นสังกัดอื่น เขาจะมาเรียกเราที่ เขาก็ค่อนข้างที่จะรู้แล้วว่า ค่ายนี้เขาค่อนข้างพิถีพิถันกับดารานะ ก็ทำให้ค่ายอื่นไม่ค่อยกล้ามาติดต่อ แล้วเวลาที่เราจะทำอะไร ซึ่งเมื่อก่อนเราเคยตัดสินใจอะไรเอง รับงานเอง คือพี่นี่จะใช้ความคิดที่คนเดียวตลอด แต่พอตอนหลังนี้มันไม่ใช่แล้วไง ซึ่งบางทีบริษัทเขาดูแล้วว่ามันไม่ดีอะไรยังไง เขาก็ตัดสินใจแทนเราไปเลย แต่มันหลายมุมมอง สำหรับเรา เราอาจจะคิดว่ามันไม่น่าจะมีอะไร แต่ทางบริษัทเขาค่อนข้างมองการณ์ไกล คือการกลัวเสียภาพพจน์มากที่สุด เขาก็จะค่อนข้างจำกัดตรงนี้" (พวงเพชร หัวหน้างาน, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2542.)

จากการศึกษา จึงเห็นว่าระบบอุปถัมภ์และการตลาด เป็นปัจจัยสำคัญ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการคัดเลือกนักแสดง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาค่ายสังกัดของนักแสดง

4.3 เกณฑ์การพิจารณารับและปฏิเสธงานของนักแสดง จากการศึกษาดารา นักแสดงจำเป็นต้องมีการตลาด และเหตุผลส่วนตัวของตนเองในการเลือกรับและปฏิเสธงาน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ดีจากการแสดงในด้านธุรกิจการทำงาน และการรักษาภาพลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นในการรับหรือปฏิเสธงานแสดง บางครั้งจึงอาจมิได้มีเหตุผลในการปฏิเสธที่ขึ้นอยู่กับปัญหาคิวเวลาในการแสดง และปัญหาค่ายสังกัดของนักแสดงที่แท้จริง ซึ่งปัจจัยในการพิจารณารับงานแสดงของนักแสดง จะขึ้นอยู่กับการพิจารณาใน 2 ประการต่อไปนี้ คือการพิจารณาผลที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักแสดง และการพิจารณาผลที่มีต่อธุรกิจและการทำงานของนักแสดง

4.3.1 การพิจารณาผลที่มีต่อภาพลักษณ์ การพิจารณาผลที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักแสดง เช่น การพิจารณาบทบาทที่ได้รับ ทีมงานผู้ผลิตผู้ร่วมงาน เวลาออกอากาศ เป็นต้น โดยเป็นสิ่งที่นักแสดงจะต้องมีการพิจารณาว่ามีความพึงพอใจ และคิดว่ามีความเหมาะสม มากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้านักแสดงมีความพึงพอใจ และคิดว่าผลที่ตามมา จะเป็นประโยชน์ต่อภาพลักษณ์ และการรักษาสถานภาพในการนำงานที่ดีต่อไป นักแสดงจะตัดสินใจในการพิจารณารับงานแสดง

คุณมีเรีย เบเนเนตตี ดารานักแสดง นักร้องในสังกัดบริษัท แกรมมี่ กล่าวถึง
เกณฑ์การพิจารณาในการรับงานแสดง ที่อาจมีผลต่อภาพลักษณ์ และข้อดีของการมีสังกัด
ในการ ปฏิเสธงานว่า

“นานแล้วละครตอนเย็นก็มีมาหลายปีแล้วนะ สองสามปีแล้ว พี่ก็ไม่รับเอง
เพราะว่าพี่ไม่ชอบ แล้วมันคนละtarget กันด้วย ถามว่าของนี้ พี่เล่นได้ไหม พี่ก็เล่นได้ ถ้ามี
บทโอเคให้กับพี่ องค์ประกอบนักแสดงที่ร่วมด้วยเป็นใคร ผู้จัดใคร แล้วก็เวลาไหน วันไหน นี่
คือองค์ประกอบที่ทำให้เราตัดสินใจ แต่ก็ต้องปรึกษาผู้ใหญ่เหมือนกัน บางเรื่องเรามีความ
รู้สึกว่ามันไม่เหมาะกับเราไป ก็จะต้องมีการปฏิเสธ อย่างเช่นถ้าเกิดแบบ มีเรื่องนี้ติดต่อมาให้
เราเล่นไปเป็นแบบ เป็นสาวต่างจังหวัด มี ฐิ ชก ต่อย เหมือนสมัยจารุณี สมัยก่อน เราก็ต้อง
ปฏิเสธไปแต่เราอาจจะปฏิเสธโดยถ้าเรามีสังกัด เราก็จะมีสังกัดเรา คือเราก็มีคนรองรับให้
อะไรอย่างนี้ แต่เราก็แบบบอกเขาไปตรง ๆ หรือทางอ้อมก็แล้วแต่ ซึ่งบางทีมันไม่เหมาะกับ
เรา บทไม่มีอะไร คือเราศึกษาบทแล้ว เรารู้ว่าเรื่องนี้มันไม่ใช่ เขาเล่าให้เราฟัง หรือบางทีเรา
เอาหนังสือมาอ่านอย่างนี้ ไม่ใช่แล้ว เราเล่นตัวนี้เราไม่ได้อะไร เราเล่นอะไรก็ได้ที่บทมัน
เหมาะกับเรา เรารู้ว่าเราเล่นได้แล้ว ประเด็นสำคัญคือ ดูแลตัวเองว่า เราก็ต้องไม่รองคนอื่น
ถ้ามีสองตัวเราก็ไม่หลุด เราก็เป็นตัวนำ อย่างน้ำใสใจจริง ตอนแรกก็ว่าจะเล่นไม่เล่นดี
เพราะนางเอกมีสองคน แต่บทโอเคพอดูแล้วบท แคทเขาเป็นนางเอก แต่ของพี่นี่คือสีสันของ
เรื่องนี้ ถ้าไม่มีอ้อมพรมี่แต่ครีมก็ไม่สนุก อ้อมเป็นคนเดินเรื่องทั้งหมด เราก็ต้องฉลาดที่จะรับ
เล่น หรือบางทีละครบางเรื่องติดต่อมา ถ้าเรื่องนี้ดีเล่นแล้วส่งเรา เราก็ต้องเล่น ว่างไม่ว่างก็
ต้องเจียดหน่อย ก็กลายเป็นว่าอาจจะเหนื่อยหน่อย แต่ก็คือเราได้ผลงานมาอะไรมา มันก็มี
การตลาดมาเกี่ยวข้องด้วย ทำให้นักแสดงบางคนว่า ถ้าเล่นเรื่องนี้แล้วฉันเล่นประกบคนนั้นนะ
ฉันดังแน่ ก็เล่น นี่มันคือจุดขาย” (มีเรีย เบเนเนตตี. สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2542.)

คุณสมชาย เข็มกลัด ดารานักแสดง และนักร้องในสังกัดอาร์เอส กล่าวถึง
เกณฑ์การพิจารณาในการรับงานแสดงที่อาจมีผลต่อภาพลักษณ์ และข้อดีของการมีผู้จัดการ
หรือสังกัดในการปฏิเสธงาน ว่า

“ที่สำคัญเลยก็คือเป็นเรื่องของบทครับ บทที่ได้รับก่อนเลย และก็ character
ของตัวแสดงที่เราจะมารับนะครับ ต้องถามตัวเองก่อนว่าเราชอบไหมกับบทที่เราจะรับ
บางทีบทดีมากเลย ทุกอย่างดีมากแต่เราไม่ชอบ เหมือนอย่างถ้าเกิดถามตัวเต๋านะ จะไม่
ชอบก็คือบทที่เป็นนักเรียนนอกซึ่งดูแล้วมันไม่ใช่เรา มันไม่ค่อยเหมาะ แต่ถ้าเกิดนิด ๆ หน่อย
ๆ โอเค หรือว่าเป็นลูกคุณหนูอะไรอย่างนี้ เราจะแบบไม่ค่อยเหมาะ เป็นคุณชายอะไรอย่างนี้
ก็จะดูตามบทด้วย แล้วก็ดูเวลาของเราด้วย คิวของเรา จริง ๆ บทกับการที่ละครเรื่องนี้ออกไป

นี่ เราจะได้พีดแบคกลับมาอย่างไร ก็คือเราก็ต้องดูทั้งหลายอย่าง อย่างที่บอกก็คือเรื่องของผู้กำกับ เรื่องของบท เรื่องของนักแสดงร่วม เรื่องของทีมงาน ซึ่งมันก็ต้องศึกษาซึ่งกันและกันนะครับ ของแบบนี้ ไม่ใช่แบบเขาจ้างมาเราก็เล่น เราต้องดูหลาย ๆ อย่าง ดูปัจจัยหลาย ๆ อย่างด้วย ผู้แสดงร่วมด้วย นางเอกด้วยว่าเป็นใครบ้าง แล้วผู้แสดงอื่น ๆ เป็นใครบ้าง ก็คือดูแทบทั้งหมด มีช่วงที่จะรับงานเอง แต่จริง ๆ ผ่านผู้จัดการดีกว่า เพราะจะสะดวกกับเราเยอะ ในเรื่องของคิว ในเรื่องของอะไรมันจะสกรีนงาน ในเรื่องของการปฏิเสธ ใข้ใหม่ครับ บางทีเราจะบอกไม่เล่น ผมไม่อยากเล่น มันพูดไม่ได้ เราต้องบอกว่าทำยังไง พูดยังไงให้บัวไม่ช้ำน้ำไม่ขุ่นอะไรอย่างนี้ มันก็ต้องมีวิธีพูดแบบที่เราติดงาน เราติดเรียน หรืออะไร จริง ๆ คือมันไม่ใช่ข้ออ้างแต่มันบางทีเรามีเหตุผลที่เราไม่รับ ไม่ว่าจะมันจะเป็นเหตุผลที่เป็นจริง หรือว่าเหตุผลส่วนตัวหลาย ๆ อย่าง เรามีผู้จัดการจะดี เขาจะเป็นคนคอยชนให้เราอะไรอย่างนี้ ดีกว่าที่เราจะรับเอง" (สมชาย เข็มกลัด. สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2542.)

นอกจากนี้ ในการพิจารณารับงานของนักแสดง มีองค์ประกอบทางธุรกิจและการทำงาน ที่จะมีผลตามมาจากการตัดสินใจรับ และปฏิเสธงานแสดงเช่นกัน

4.3.2 การพิจารณาผลที่มีต่อธุรกิจและการทำงาน ในการพิจารณารับงานแสดงของนักแสดง นักแสดงจำเป็นต้องมีหลักการตลาดของตนเอง ที่จะต้องคำนึงถึงผลที่จะได้รับจากธุรกิจและการทำงานของตน โดยการเลือกพิจารณารับงานแสดงบางครั้ง ถึงแม้ว่านักแสดงอาจจะคิดว่าบทบาทที่ได้รับไม่เหมาะสมกับตนเอง แต่ถ้ามีผลดีต่อธุรกิจและการทำงานของตนเองต่อไป ก็อาจจะตัดสินใจในการรับงานแสดง

คุณบุษกร พรพรรณศิริเวช กล่าวถึงการพิจารณารับงาน ที่มีผลต่อธุรกิจและการทำงาน จากการรับงานแสดงเรื่องบ่วงหงส์ ของบริษัทดาราวีดีโอ ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ในฐานะดารานักแสดงที่มีศักยภาพ และมีการพัฒนาทางการแสดงจนกระทั่งสามารถเป็นนักแสดงอิสระว่า

"เราไม่มีสัญญานะ เราถือว่าเราเป็นนักแสดงอิสระ พอเราอ่านเรื่องทางนั้นแล้วเรารู้สึกว่า เรา happy และเงื่อนไขอย่างอื่น ๆ ก็เยอะเยอะไปหมด เค้าสามารถทำในสิ่งที่เราขอได้ ก็ตกลง ที่สำคัญชอบเรื่องด้วย อ่านเรื่องไหนแล้วรู้สึกสนุกก็ชอบ เมื่ออ่านแล้วจะรู้เองว่าบทนี้เราอยากเล่น สนุกดี" (บุษกร พรพรรณศิริเวช. สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2542.)

คุณมีเรีย เบเนเนตตี ดารา นักแสดง และนักร้องในสังกัดแกรมมี่ กล่าวถึงการพิจารณาจัดงานแสดงที่มีผลต่อธุรกิจและการทำงาน ในเรื่อง เฉพาะหัวใจให้เธอ ของบริษัท แจ็กแซกท์ ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5

"การตลาดนี้พี่ว่าก็เหมือนกันนะ นักแสดงก็มีการตลาดเหมือนกัน การตลาดในที่นี้คือว่า ถ้าเราเล่นเรื่องนี้แล้วเราจะโอเค สมมติว่าเขาติดต่อเรามา บางเรื่องเราอาจจะด้วยเวลาเราอาจจะไม่ได้ แต่บางทีก็มีบางเรื่องที่ว่าต้องเล่นนะ เล่นดีกว่าเพราะถ้าเล่นแล้วมันจะซัพพอร์ต เฉพาะหัวใจให้เธอนี้ มีบางอย่างคล้ายกับชีวิตพี่ และผู้กำกับก็บอกว่ายากร่วมงานกับพี่มานะ แล้วนะ แต่ถ้าให้มองในแง่ของการตลาด พี่เพิ่งจบเทปไปซีใหม่คะ แล้วเดี๋ยวพี่จะออกเทปในปี 42 นี้ ช่วงอาจจะประมาณครึ่งปีแรก เราก็มาเล่นละครด้วยเพื่อที่จะมีภาพต่อเนื่องไปอีก ไม่ใช่ว่าเสียบหายไปแล้วก็มาออกเทป อย่างน้อยก็ยังมียผลงานออกมา มันก็คือการตลาดอย่างหนึ่ง ที่ว่าพอจะออกเทปปีต่อมาต่อละคร ละครเสร็จหยุดไปสักพักก็มีเทป และอีกอย่าง คือเราเล่นตรงนี้ เราก็มีเพลงประกอบละคร เพลงเราก็มีเพลงต่อเนื่องคือ ละครให้ขึ้นชาร์ตโน้น ชาร์ตนี้ คนยังไม่ลืม เพราะตอนนี้นักร้องดาราเยอะมาก เราก็ต้องมีการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะฉะนั้นเรามาเป็นนักร้อง เรามาเป็นตรงนี้ เราก็มาเล่นของแจ็กแซกท์ มันก็เป็นเครือข่ายแกรมมี่ จังหวะมันก็ได้ ก็เล่นช่อง 5 ช่อง 7 แต่ถ้าถามว่าช่อง 3 เขาอยากจะติดต่อมา บทโอเค เล่นได้ก็เล่น คือเราไม่ใช่เป็นคนที่มีสังกัดเล่นช่องนั้นไม่ได้เล่นช่องนี้ไม่ได้ เพียงแต่ว่าขอเวลาให้มันได้แล้วก็เล่น เพราะบางทีช่อง 7 ก็ไม่ได้เล่นหลายเรื่องแล้วเหมือนกันก็มี " (มีเรีย เบเนเนตตี. สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2542.)

ในทำนองเดียวกัน เมื่อนักแสดงไม่ได้อยู่ในฐานะที่มีบทบาทหรือศักยภาพในการต่อรองได้แม้ว่านักแสดงจะไม่พึงพอใจกับบทบาท แต่ถ้าตัดสินใจปฏิเสธงาน แล้วอาจมีผลเสียต่อธุรกิจและการทำงานต่อไป ในบางครั้งนักแสดงจึงจำเป็นต้องรับงานแสดง

คุณนฤเบศร์ จินปิ่นเพชร ดารา นักแสดงสมทบกล่าวถึง การรับงานแสดงบางเรื่อง ที่คิดว่าไม่เหมาะสมกับตนเอง ว่า

"เป็นบางเรื่องนะครับที่คิดว่าเหมาะ แต่บางเรื่องก็คิดว่าไม่เหมาะ มันไม่ใช่ซะนะ บางเรื่องคิดวาก็โอเค แต่บางเรื่องก็คิดว่าไม่น่าจะเป็นเราคิดแล้ว หนึ่งเขาเรียกว่าระบบขั้นตอนระหว่างผู้ใหญ่ สองเรื่องธุรกิจก็มีประมาณนี้ที่เป็นหลักใหญ่ ๆ ที่จำเป็นจะต้องเลือกถ้าไม่เลือกก็อาจจะมียผลตามมาที่อาจจะไม่ค่อยดีก็ได้ " (นฤเบศร์ จินปิ่นเพชร. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณบุษกร พรพรรณศิริเวช ดารานักแสดงหลักจากการพัฒนาความสามารถ และความมีชื่อเสียงจนกระทั่งเป็นนักแสดงอิสระ ที่มีศักยภาพและความสามารถในการต่อรองได้กล่าวถึงการปฏิเสธการรับงานแสดงในปัจจุบันว่า

“คือเราก็บอกตรง ๆ คือวินาทีนี้ก็สามารบอกตรง ๆ ได้แล้วว่ายังไม่ชอบบทนะ เมื่อก่อนอาจจะเป็นไปได้ว่า ไม่กล้าพูดหรือว่าไม่ชอบบท มันเหมือนเรายังไม่มี power ที่จะต่อรองอะไรได้ ยังเป็นตัวเล็ก ๆ ผู้ใหญ่ให้ทำอะไรเราก็ทำตาม คือตอนนี้ก็บอกได้แล้วว่ายังไม่ชอบบทนะโอเค ก็บอกได้แล้วว่าไม่ชอบนะ คือมันซ้ำกับเรื่อนั้นเรื่อนี้ เราก็อุดได้”
(บุษกร พรพรรณศิริเวช. สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2542.)

จากการศึกษา พบว่า ในการปฏิเสธการรับงานแสดงของนักแสดง มิได้มาจากสาเหตุในเรื่องคิวการแสดงและสังกัดค่ายของนักแสดงเท่านั้น แต่เนื่องจากนักแสดงมีเกณฑ์การพิจารณาและเหตุผลในการตัดสินใจที่แตกต่างกันไป ในขณะที่มุมมองของนักแสดงในฐานะผู้รับจ้าง อาจมีแนวความคิดและมุมมองที่แตกต่างไปจากมุมมองของผู้ว่าจ้างในการพิจารณาเรื่องความเหมาะสมกับบทบาท อย่างไรก็ตาม อำนาจในการต่อรองนั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพของนักแสดงว่าอยู่ในฐานะนักแสดงที่รับบทบาทใด มีความสามารถ มีชื่อเสียงและมีความเหมาะสมทางการตลาดมากน้อยเพียงใด

4.4 อัตราค่าแสดง เนื่องจากการดำเนินการผลิตละครโทรทัศน์ จำเป็นต้องใช้งบประมาณสูง โดยปัญหาที่เกิดจากนักแสดงอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาอัตราค่าแสดง ซึ่งอัตราค่าแสดงที่ให้กับนักแสดง จะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ อัตราค่าแสดงนักแสดงหลัก และอัตราค่าแสดงนักแสดงสมทบ

4.4.1 อัตราค่าแสดงนักแสดงหลัก ในการพิจารณาอัตราค่าแสดงนักแสดงหลัก โดยส่วนใหญ่ผู้ทำการคัดเลือก จะยอมลงทุนในการจ้างนักแสดงหลัก โดยเฉพาะนักแสดงที่มีความเหมาะสมทางการตลาดสูงและมีชื่อเสียงมาร่วมงาน เนื่องจากทราบว่านักแสดงจะสามารถดึงดูดผู้ชม และมีผลต่อเรตติ้งของละครโทรทัศน์ที่สูงขึ้น โดยค้ำค่าต่อการลงทุน ซึ่งบางครั้งเมื่อนักแสดงเรียกอัตราค่าแสดงที่สูง ก็จำเป็นจะต้องยอมรับในข้อตกลง เนื่องจากนักแสดงต่างเป็นที่ต้องการของบริษัทผู้ผลิต และมีศักยภาพในการต่อรองสูงกว่า แต่ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ ก็จำเป็นต้องปฏิเสธไป จึงไม่สามารถคัดเลือกนักแสดงได้ตามต้องการ

คุณอรวรรณ ส่วงวิบุตร ผู้ผลิตและผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท ดาราวิดีโอ กล่าวถึงเรื่องปัญหาค่าตัวของนักแสดงหลัก และนักแสดงสมทบว่า

“เรื่องค่าตัวบางคนขอเกินมานี้ เราก็ต้องขอไป มันจะมีราคาหลักของมันไว้ มีบ้างเหมือนกัน อย่างตัวนำก็จะเท่านี้ เขาก็จะรู้กันนะคะ อย่างของพี่นี่ ก็เคยมีนะคะ อย่างเคยมีคนหนึ่งเป็นเรื่องคลาสสิก ก็ยังเอามาล้อกันอยู่ หลาย ๆ ปีมาแล้ว ขอแบบโอเวอร์มาก แล้วเป็นตัวเล่นแบบเป็นตัวพี่ ๆ อะไรอย่างนี้ ซึ่งเราสามารถมีตัวแทนได้ แล้วเขาก็เลยไม่ได้เล่นกับเรา เขาเรียกค่าตัวแพง ถ้ามีตัวเลือกนะคะ แต่ถ้าไม่มีตัวเลือกนี้ บางทีเราก็ต้องเอาก็ต้องใช้แหละ เพราะมันใจในตัวเขา ในฝีมือ ในงานของเขา บางทีเราก็ต้อง งานนี้มันเป็นงานซ้อฝีมือนะคะ พี่ก็ต้องยอม แต่บางทีมาแล้วสบายใจใจคะ มาแล้วเหมือนของสำเร็จรูป มาแล้วเล่นได้แล้ว แล้วรับประกันว่า คนจะสนใจแน่ บางทีเราก็ต้องยอมตรงนี้”

(อรวรรณ ส่วงวิบุตร. สัมภาษณ์. 2 กรกฎาคม 2542.)

คุณจิตรลดา ดิษยนันท์ ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท กันตนา กล่าวถึงปัญหาอัตราค่าแสดงของนักแสดง ว่า

“ดาราสมาชิกบางคน เจ็ดวันรับละครเจ็ดเรื่อง ค่าตัวก็แพง ทั้งดารารุ่นใหญ่ก็มี คุณได้ค่าตัวเยอะ ทำงาน 2 วัน ถ่ายให้ 3-4 ตอน มันต้องมาคิดดู ดาราจะมี rate เล่นช่องไหนเท่านี้ เล่นเรื่องนี้เท่านั้น มาตรฐานเดียวกัน แต่เล่นเรื่องนี้ยาก อย่างฉากเสียด่า เรื่องนี้ยาก ฝึพยาบาทเอฟเฟคเยอะ อันนี้เอาไปเลย แต่ถ้าเรื่องหน้าเป็นอย่างนี้นะ ถ้าจะต่อรองแบบนี้มีเหตุผล แต่ถ้าบอกว่าเล่นช่อง 3 เท่านี้ ช่อง 5 เท่านี้ ช่อง 7 เท่านี้ ก็ไม่รู้ว่าเขาจะอะไรมาเป็นมาตรฐาน” (จิตรลดา ดิษยนันท์. สัมภาษณ์. 3 มีนาคม 2542.)

4.4.2 อัตราค่าแสดงนักแสดงสมทบและนักแสดงประกอบ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัญหาในเรื่องงบประมาณการใช้จ่ายของผู้ผลิต รวมถึงปริมาณนักแสดงสมทบ และนักแสดงประกอบที่สามารถทดแทนกันได้ และมีเป็นจำนวนมากในตลาด การตัดทอนงบประมาณรายจ่ายของผู้ผลิต จึงประหยัดในเรื่องงบประมาณ ที่ให้กับนักแสดงสมทบและนักแสดงประกอบ บางครั้งจึงมีปัญหาในเรื่องการให้อัตราค่าแสดง ที่ไม่สามารถคัดเลือกนักแสดงได้ตามที่ต้องการ

คุณดลยา เรื่องประภัสสร ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท อัครเจนเตอร์-เทนเมนท์ กล่าวถึง ข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณกับอัตราค่าแสดงของนักแสดงสมทบว่า

“ถ้าเป็นตัวหลัก ๆ ไม่สูงเกินไปทางช่องเขาก็รู้อยู่แล้ว ค่าตัวดารารู้กันอยู่แล้วว่าใครทำอะไรเป็นอย่างไร นอกจากดาราสมทบ ถ้าเกิดเราอยากได้คนนี่นี่ค่าตัวเขาสูงไปเยอะนะ ถ้าเป็นคนนี้มาเล่นก็ได้ไม่ถึงกับน่าเกลียดมาก และคนก็จะมองดูแต่ตัว main มากกว่า อย่างดาราสมทบที่เป็นตัวรอง ๆ นี้ ยังมี choice ให้เลือกเยอะ เราก็จะลด budget ลงมา เพราะว่าคนจะดูพระนางมาก่อนไม่ได้ดูตัวอื่น ๆ “ (ดลยา เรื่องประภัสสร. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2541.)

คุณสิริวิทย์ อุปการ ผู้ช่วยผู้กำกับบริษัทเอ็กแซกท์ กล่าวถึงข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ กับอัตราค่าแสดงของนักแสดงสมทบ และนักแสดงประกอบว่า

“อย่างบางที่ เขาเรียกว่า มีตัว 1 ตัว 2 และ rate มันไม่พอดีกับงบที่มันออกมา ก็ไม่ได้ เรื่องงบประมาณก็มีผลเหมือนกัน เพราะว่าบางที่ ตัวนี้คนเล่นเก่ง แต่บทไม่เยอะมาก พูดแค่ 3-4 ประโยค ซึ่งต้องเล่นดีมาก เราก็ไม่รู้ เอ๊ะ เราจะให้เขาได้เท่าไร บางที่เราก็ไม่ได้ก็ต้องหาคนที่เล่นได้น้อยกว่า พอเล่นได้ และอยู่ในงบ ส่วนใหญ่แล้วจะไปตัดในเรื่องตัวประกอบมากกว่านักแสดงหลัก อย่างนักแสดงหลักบางที่เราก็ คือมันต้องดูว่าความมากน้อยของบทบาทที่จะเล่นด้วย อย่างบางที่แบบ พอนางเอก แม่นางเอกอย่างนี้ ถ้ามีบทบาทสำคัญต่อเรื่องมาก เราก็ใช้ดาราก็ได้ แต่ถ้าบทมีน้อย ๆ ไม่ค่อยเกี่ยว แคมเปญ ๆ บางที่เราก็ใช้ extra แต่ก็ เป็น extra เกรดเอ ก็ได้ ไม่ต้องถึงกับบทดรามามีชื่อเสียง ซึ่งเงินก็จะถูกลงหน่อย” (สิริวิทย์ อุปการ. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2541.)

จากการศึกษาพบว่า ทางทีมงานผู้ผลิต มีปัญหาในเรื่องงบประมาณจากการยอมจ่ายอัตราค่าแสดงของนักแสดงหลัก ที่มีความเหมาะสมทางการตลาด เนื่องจากนักแสดงสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ชมได้ แต่ในทางกลับกัน เนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ทีมงานผู้ผลิต จำเป็นต้องลดปริมาณค่าใช้จ่าย จากอัตราค่าแสดงของนักแสดงสมทบและตัวประกอบ ในบางครั้งจึงไม่สามารถคัดเลือกนักแสดงที่มีความเหมาะสมกับบทบาทตามความต้องการได้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดจากการปฏิเสธการรับงานของนักแสดง คิวนักแสดง ค่ายสังกัดนักแสดง อัตราค่าแสดง หรือเหตุผลในการพิจารณารับงานแสดงก็ตาม ล้วนมีผล

ต่อการคัดเลือกนักแสดงของผู้ทำการคัดเลือกนักแสดง ทำให้ไม่สามารถคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับบทบาทได้ตามความต้องการของผู้ทำการคัดเลือก

5. ความชำนาญและความสามารถของนักแสดง

ความชำนาญและความสามารถของนักแสดง เป็นปัจจัยที่ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงต้องการ เนื่องจากมีผลต่อการถ่ายทอดวัตถุประสงค์ของละครโทรทัศน์ ซึ่งถ้านักแสดงมีความสามารถ ในการสวมบทบาทของตัวละครได้อย่างกลมกลืน จะมีผลต่อความสำเร็จของละครโทรทัศน์ รวมถึงประหยัดต้นทุนเรื่องเวลาและค่าใช้จ่ายในการถ่ายทำ

คุณปิยพร ไล้ทอง ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัท ทีวีธันเดอร์ กล่าวถึงการคัดเลือก ศิริลักษณ์ ผ่องโชค ในการรับบทนางเอกจากละครเรื่องอีแตน ว่า

“เราเลือกจอย เพราะเขามีความสามารถทางการแสดงสูง เขาน่าจะใส่ความเป็นอีแตน เข้าไปในตัวเขาได้เลย มีความอินกับตัวละคร และจะสร้างความเป็นธรรมชาติสุด ซึ่งจอยถ้าถามว่า ในแง่ acting จอยได้หมดนะ เพราะในอีแตน มีหมด ทั้งแก่น ซีวิต สนุก มัน มีทุกกรสครบหมด ร้องให้ นู๋ สวยหวานเธอก็ต้องได้ ฉลาดแต่ก็ไม่ได้ดูไฮโซมาก โดยดูความเหมาะสมแล้ว น่าจะเหมาะ และกับจอยพอดีได้ร่วมงานกันมา เรื่องแรก คือ นิทรสาย์ณ ที่เป็นละครพีเรียด ลั่น ๆ 6 ตอนจบ ซึ่งจอยนี้ เราเห็นความสามารถทางการแสดงตั้งแต่ตรงนั้นที่ได้ร่วมงานกัน” (ปิยพร ไล้ทอง. สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2541.)

คุณนฤเบศร์ จินปิ่นเพชร ดารานักแสดงสมทบ กล่าวถึง การรับบทบาทนักแสดงหลักจากการแสดงละครเรื่อง หนูละเมื่อเสือสวมรอย ของบริษัทกันตนา ว่า

“ในละครแต่ละเรื่องก็ค่อนข้างแตกต่าง บทเดียวไม่เคย จะร้ายมันก็มีร้ายทั้งร้ายเลย ร้ายตลก ทั้งร้ายแบบปัญญาอ่อน อย่างหนูละเมื่อเสือสวมรอย ก็ร้ายไปอีกแบบหนึ่ง คือเล่นมาแต่ละเรื่องก็ฉีกคาแรคเตอร์กันไป ไม่ค่อยซ้ำเท่าไร หนูละเมื่อเสือสวมรอยทางกันตนา เขาโทรมาเลยครบว่า เรื่องนี้ดูแล้วว่าตัวเก่าเล่นไม่ได้ เขาก็เลยติดต่อมา เห็นเขาพูดกันว่าคนนั้นร้องให้ไม่ได้ ร้องทั้งวันเขาก็ร้องไม่ไหว แต่จิงหะพี ถ่ายไปแล้วแบบว่าเหงื่อไหลออกมากพอดีแต่น้ำตาไม่ไหล เหงื่อเลยกลายเป็นน้ำตาไปแทน” (นฤเบศร์ จินปิ่นเพชร. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2542.)

คุณกมล ภู่วาณิช ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดง ของบริษัท บรอดคาส กล่าวถึง การคัดเลือกตัวแสดง ที่รับบทบาทน้องสาวนางเอกจากเรื่องฉลุย โดย ฐะยา เกิดฉาย ว่า

“ตัวน้องหนักกว่า เพราะต้องเล่นเป็นเด็กโรคจิต อัจฉาที่ อุ่ม (ฐะยา เกิดฉาย) ไหวเลย ตอนแรก ๆ ก็ไม่ค่อยแน่ใจ แต่พอเรียกมาทดสอบ อุ่มเป็นเด็กเก่ง เป็นเด็กฉลาด มีความสามารถ เล่น drama ก็ได้ ร้องให้สวยมาก เด็กมีพรสวรรค์นะ เพราะฉะนั้นเล่น comedy ออกมาแล้วน่ารักเลย และร้องเพลงได้ด้วย ในเรื่องมีเพลงประกอบ มีอะไร คือมัน ลงตัว ก่อนข้างลงตัว มันจะเป็น set ใหม่ ส่วนอุ่มนี่เป็นเด็กมีความสามารถ” (กมล ภู่วาณิช. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2541.)

คุณวิลักษณ์ พูลสมบัติ ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัทยูม่า ให้เหตุผล ถึงการคัดเลือกนักแสดงกลุ่มหนึ่งซ้ำ ๆ กัน เนื่องจากความสามารถของนักแสดงว่า

“ลักษณะการเลือกคนของเรา คนอาจจะเห็นว่าทำไม ยูม่าชอบเลือกคนซ้ำ ๆ ตัน (จักรกฤษณ์ อมรัตน์) อู๋ (ธนากร ไปษยานนท์) หน้อย (บุษกร พรวรรณศิริเวช) เซอริ (เข็มอัปสร สิริสุขะ) เป้ (รามาวดี สิริสุขะ) พงพัฒน์ อะไรอย่างนี้ อันดับแรก คงอยู่ใน เรื่องคิวการถ่ายทำด้วย ซึ่งปัจจุบัน ต้องยอมรับว่า นักแสดงนี่มันไม่มากพอ และสอง จริง ๆ แล้วก็ไม่ใช่ว่ามันมีไม่พอขนาดแบบว่าต้องใช้คนซ้ำ มันอยู่กับความสามารถของนักแสดงด้วย ซึ่งคนที่เรานำมาเล่นแต่ละคน เราจะไม่พยายามให้เขารับบทเดิม ๆ คือ ก่อนข้างจะมี character ถ้าได้ดูงานของทางบริษัทจะรู้ว่า แต่ละคนจะได้รับบทบาทที่เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ อย่างหน้อยเขาเล่นไปลิศจับขโมย ก็จะเล่นเป็นเมียใจ ผู้หญิงฆ่าคนมา เป็นเมียเสือไทย เป็น นางร้าย อันนั้นก็รับบทหนึ่ง พอเขามาเล่นล่าปีศาจ เขาก็มาเล่นเป็นบทบาทมือปืนที่เป็นกะเทย ก็จะไปเป็นอีกบทบาทหนึ่ง จะเป็นอีก look หนึ่ง ไม่ใช่ตลาด ซึ่งจริง ๆ แล้ว เขาก็ต้องเล่นในท่านชายกำมะลอ แต่พอดีเขาไม่สบาย ก็เลยถอนตัวไป ซึ่งในท่านชายกำมะลอ เขาต้องเป็นอีกบทบาทหนึ่ง เป็นหญิงไฮโซ แสนดี เบื้องหน้าดีหมดเลย แต่เบื้องหลังจะเป็นอีกบทหนึ่ง พอมาเล่นจับตาย (ละครเรื่องจับตายวายร้ายสายสมร) ก็จะเป็น มือปืนเหมือนกัน แต่คราวนี้ เป็นสาวใส มองโลกในแง่ดี จริงใจ คือ แต่ละคนเราพยายามที่จะให้เขาหมุนเวียนเปลี่ยน เพราะว่า หนึ่ง เขามีความสามารถที่จะเล่น แล้วเขาก็สามารถ ตอบสนองงานของเราได้เต็มที่” (วิลักษณ์ พูลสมบัติ. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2541.)

จากการศึกษา ระบบคุณธรรมกับความสามารถและความชำนาญในการแสดงของนักแสดง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์จะต้องพิจารณาเพื่อการคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสม และมีความสามารถให้กับละครโทรทัศน์ ซึ่งมีผลต่อการได้รับความสำเร็จของละครโทรทัศน์

6. ระบบอุปถัมภ์กับการคัดเลือกนักแสดง

ระบบอุปถัมภ์หรือความสัมพันธ์ส่วนตัว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ โดยลักษณะของระบบอุปถัมภ์ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ จะมีการอุปถัมภ์กันระหว่าง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกนักแสดง คือผู้ผลิตละครและผู้ที่มีอำนาจของสถานีโทรทัศน์ กับ นักแสดง โดยแบ่งลักษณะการอุปถัมภ์เป็น 2 ลักษณะคือ

6.1 ระบบค่ายสังกัด

6.2 ระบบอุปถัมภ์ส่วนตัว

6.1 ระบบค่ายสังกัด ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกนักแสดง คือ ผู้ผลิตละครและผู้มีอำนาจในการวางตัวแสดงของสถานีโทรทัศน์ ที่จะเป็นผู้เปิดโอกาสและชักนำนักแสดงให้เข้าสู่วงการละครโทรทัศน์ โดยผู้ผลิตเองก็มุ่งหวังที่จะสร้างและสนับสนุนนักแสดงไว้เพื่อใช้งานต่อไป ขณะเดียวกันนักแสดงก็มุ่งหวังที่จะมีงานแสดงอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสในการฝึกฝนพัฒนาความสามารถ ดังนั้นนักแสดงที่เข้าสู่วงการใหม่ ๆ จึงมักจะมีผู้ดูแลช่วยเหลือ เพื่อให้นักแสดงปรับตัวและเรียนรู้ทำความเข้าใจในระบบการทำงานเนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์ ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ฝ่าย จึงมีลักษณะตอบแทนกัน โดยมีการตกลงเซ็นสัญญาการแสดงละครของผู้อุปถัมภ์ และเป็นนักแสดงในสังกัดของบริษัทหรือสถานีโทรทัศน์ ซึ่งผู้อุปถัมภ์จะมีหน้าที่ในการสรรหาการแสดงให้กับนักแสดงในสังกัดของตน โดยส่วนใหญ่จะเป็นละครของผู้อุปถัมภ์เอง จุดประสงค์คือ เพื่อเวลาต้องการใช้งานนักแสดง ก็จะสามารถเรียกใช้ได้ทันที โดยมีให้คนอื่นกันนักแสดงไปใช้งาน

คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดตัวแสดงของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ในฐานะผู้จัดการฝ่ายรายการของสถานี ได้ชี้แจงถึงการเซ็นสัญญา กับนักแสดง ว่า

“ที่เราต้องมีการเซ็นสัญญาก็เพราะเวลาที่คุณต้องการให้เขาเล่น เขาก็ไม่ว่าง ตัดโน้นตัดนี้ เราก็ไม่สามารถที่จะกำหนดงานของเราได้ว่าตอนนี้เราจะทำอะไรเรื่องนี้ และจะเอาคนนี้มาเล่น ปรากฏว่าไม่ว่างซะแล้ว มันก็มีปัญหา ดาราที่เซ็นสัญญากับช่องก็จะสะดวกต่อการทำงาน ตามกติกาคนที่เขาเซ็นสัญญาจะเป็นดาราให้ช่อง 7 เขาก็ต้องเล่นให้เราก่อน คนที่ไม่ได้สัญญาก็แล้วแต่จะไปเล่นที่ไหนก็ได้ เขาเป็นอิสระ “ (สุรางค์ เปรมปรีดิ์, สัมภาษณ์ ในนิตยสารทีวีพูล, 2-8 ตุลาคม 2541.)

คุณถกลเกียรติ วีรวรรณ กล่าวถึงนักแสดงที่เซ็นสัญญาในสังกัดของบริษัทเอ็กแซกท์ คือ คุณเกริกพล มัสยวาณิช เก็จมณี พิษัยรณรงค์สงคราม และภูวนศ หงษ์มานพว่า

“นักแสดงที่ดูแล ตอนนี้มี ฟลุค ปิ่น และกัปตัน มีการดูแลกันทั้งในเรื่องการดูงาน และการรับงาน ในการที่จะคัดเลือกคน ต้องมีการพูดคุยกัน ดูอุปนิสัยว่า เขาตั้งใจจริง สนใจจริง ๆ หรือเปล่า ไม่ใช่เข้ามาตรงนี้เพื่อกอบโกย จะเห็นว่าเขาก็ดูเป็นเด็กกัน แต่ถ้าพูดคุยรู้จักแล้ว จะรู้ว่ามีความคิด มีบางคนมาขอนักแสดงของเราไปเล่น บอกว่านักแสดงของเอ็กแซกท์ไปเล่นที่อื่นยากจัง เราก็คือบอกว่าไม่มีคิวให้จริง ๆ เพราะเรามีการเตรียมการวางแผนให้เขาไปเลย ว่าจบเรื่องนี้ แล้วต่อเรื่องนี้ละ มีงานนี้ ๆ เราจะวางแผนให้เขาเป็นปีว่า จบเรื่องต่อไปและจะมีงานอะไร อย่างไร” (ถกลเกียรติ วีรวรรณ, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2541.)

คุณปิยพร ไล่ทอง ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัททีวีอินเตอร์ กล่าวถึงนักแสดงในสังกัดว่า

“ดาราในสังกัดตอนนี้ก็มีเคลลี่ น้องแนนปานวาด อันนี้ก็เล่นเรื่องรักนิค ๆ คิดเท่าไร คู่กับเออนันต์ ก็เป็นอีกคู่หนึ่ง เพราะว่าเคลลี่คู่กับน้ำฝน และก็มีเด็ก ๆ ที่กำลังฝึก ๆ ขึ้นมา อายุ 13-14 แล้วก็มีน้องฟ้าอีกคนหนึ่ง ยังต้องเรียน acting ก็ตอนนี้กำลังให้เริ่มเรียนก่อน ซึ่งจริง ๆ ตรงนี้ก็ คือ โอกาสของเขาอย่างเดียว เพราะว่าเราไม่ได้ว่าเรียนแล้วเก็บเงิน ไม่ใช่ ก็ให้โอกาสเขาหมด โปรโมทอย่างไร ไปถ่ายหนังสืออะไร ก็หาให้ ก็ต้องดูแลเขาหมด ดูงานให้เขาด้วย ต้องมี sense ของการดูงานว่า งานชิ้นนี้น่าจะใช้ได้ หากตรงนี้ หรือเพิ่มส่วนนี้เสริมเข้าไปให้มากขึ้น เหมือนกับการวางแผนให้เขาด้วย สำคัญนะสำหรับพี่ รุ่นใหม่ที่ จะเข้ามาอยู่ในวงการนี้ จะอยู่ได้นานไม่นาน มันอยู่ที่การดูแล เหมือนเราสร้างคนขึ้นมาหนึ่ง

คนนี่ เราได้แค่ว่าก็ได้ดาราขึ้นมาคนหนึ่ง คนที่จะมาทำงานให้เราต่อไป" (ปิยพร ไล่ทอง. สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2541.)

คุณวิลักษณ์ พูลสมบัติ ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัทยูม่า กล่าวถึง การดูแล คุณเข้มอัปสร สิริสุขะ ดารานักแสดงในสังกัดว่า

"นอกจากจะให้โอกาสในการทำงานแล้ว เราก็ต้องดูแลในแง่ของวินัยการทำงาน การฝึกซ้อมต้องให้เขาอยู่แล้ว และรับงานอะไร ดูงานให้ดี ๆ มีงานอะไรมาปรึกษากันก่อน ไม่ให้เขารับงานเราแล้ว ยังไปรับงานคนอื่นอีกไม่ได้ มีงานอะไรเขาต้องมาบอก แล้วงานนั้นทำให้เสีย image คุณหรือเปล่า อย่างมีงานโฆษณาติดต่อมา ดูก่อนว่าโฆษณาอะไร สังคมไทยเป็นเรื่อง image ใจคะ แล้วคุณได้คำตอบแทนพอเหมาะหรือเปล่า ซึ่งทางเราไม่เอาคำตอบแทนจากคุณ คุณต้องดูว่า คุณกำลังเป็นนางเอกระดับหนึ่ง สอง สาม หรือว่าอย่างไร คือ ถ้าคุณไม่ช่วยเรา คือคุณไม่ช่วยตัวคุณนะ ไม่มีใครช่วยได้ เราก็ช่วยได้แค่ช่วยดูงานให้คุณ มีงานโฆษณาอันนี้เข้ามา เดี่ยวคุยเรื่องสตาฟฟ์ให้ โดยที่ก็ไม่ได้ผลประโยชน์อะไรจากเขาก็แค่ดูเพราะว่า หนึ่งเขาก็เหมือนลูกเหมือนหลาน มาทำงานด้วยกัน ดูงานดี ๆ ให้มากกว่าว่างานนี้ดีไหม หรือว่างานนี้ไม่ดีนะ อย่าเล่นเลยนะ มันทำให้คุณเสีย image นะ พอข่าวออกมาเนี่ย คุณที่เสียชื่อ และบางทีอาจจะมึนผลกระทบต่องานเราส่วนหนึ่ง เพราะว่ามันมี feedback กลับมา มันก็เป็นองค์ประกอบ ส่วนที่ดูแลก็เท่านั้นคะ" (วิลักษณ์ พูลสมบัติ. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2541.)

ในขณะที่ คุณเข้มอัปสร สิริสุขะ ได้ให้ความเห็นในเรื่องการเซ็นสัญญากับ บริษัทยูม่า ว่า "เขอรเซ็นสัญญาไว้กับยูม่าฯ 3 ปี จริง ๆ เขอรคิดว่านักแสดงที่ได้เซ็นสัญญาก็เหมือนเป็นหลักประกันว่าเราจะมึงงานเรื่อย ๆ เขาจะบ่อนงานให้ตลอดสำหรับนักแสดงที่ไม่ได้เซ็นซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นรุ่นพี่ ๆ เขาไม่ต้องขึ้นอยู่กับใคร เพราะที่เขามีประสบการณ์มากแล้ว มันก็มีข้อดีไปคนละแบบ แต่เขอรียังเด็กอยู่คิดว่าเซ็นสัญญาไว้ดีแล้วคะ สมมติว่าหมดสัญญาก็คิดว่าจะเซ็นกับยูม่าฯ ต่อไปเรื่อย ๆ เราสบายใจที่จะอยู่ตรงนี้ คือมีคนดูแลเรา 2 คน ช่อง 3 กับ ยูม่าฯ เพราะทางช่องก็จะช่วยดูด้วยว่ารับเรื่องนี้ดีไหม ดีกว่าให้เราซึ่งประสบการณ์ยังน้อยมาตัดสินใจเอง ถ้าผิดพลาดขึ้นมาจะแย่ บางช่องที่เขาเซ็นกันเกือบสิบปี ก็เยอะเหมือนกันนะคะ แต่ถ้าต่างฝ่ายต่างพอใจเขาก็ตกลงกันได้" (เข้มอัปสร สิริสุขะ. สัมภาษณ์ในนิตยสารทีวีพูล, 2-8 ตุลาคม 2541.)

ในขณะเดียวกัน เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณของผู้อุปถัมภ์ นักแสดงผู้อยู่ในความอุปถัมภ์ก็จะไม่รับแสดงละครที่ไม่ใช่ละครของผู้ผลิต หรือสถานีโทรทัศน์ที่ตนสังกัดอยู่

คุณศิริลักษณ์ ผ่องโชค ดารานักแสดงหลักยอดนิยมในสังกัดสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 กล่าวถึงการรับงานแสดง และความสัมพันธ์กับผู้ให้โอกาสทางการแสดงว่า

"ถ้าช่องอื่น จอยคงไม่ไป เพราะจอยผูกพันกับช่อง 3 มากเป็นพิเศษ เขาป้อนงานให้เราตลอด ดูแลเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่างวันเกิดก็มีส่งการ์ดส่งอะไรมาทำให้เรารู้สึกมากกว่าผู้จ้าง เหมือนครอบครัวเดียวกันอะไรอย่างนี้ ก็เลยไม่อยากไปช่องอื่น อย่างช่อง 7 ก็ติดต่อมาให้ไปเล่นละคร แต่ว่าคิวไม่ว่างติดละครช่อง 3 พอดีด้วย" (ศิริลักษณ์ ผ่องโชค. สัมภาษณ์ในนิตยสารทีวีไทย, ประจำเดือนพฤษภาคม 2541.)

คุณสุนันท์ คงยิ่ง ดารานักแสดงหลักยอดนิยมในสังกัดสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 กล่าวถึงการเซ็นสัญญา และทัศนคติในเรื่องการตอบแทนการให้โอกาสทางการแสดงว่า

"สัญญาที่กบทำกับช่อง 7 สิ้นสุดลงไปแล้ว แต่กบก็เซ็นต่ออีกตั้งหลายปี กบคงอยู่ช่อง 7 สี นี่ละ คงไม่ไปไหน กบอยู่ช่อง 7 สี มา 7 ปีแล้ว...กบก็รู้สึกวกบไม่อยากจะอยู่ช่องอื่น กบถือว่าช่อง 7 สีเหมือนบ้านที่สองของกบ กบว่าคนเราถ้าจะดีขึ้นมาได้ ถึงแม้จะเก่งกาจแค่ไหนแต่ถ้าไม่มีคนให้โอกาส เราไม่มีวันเกิด เราไม่มีวันเจริญเติบโตขึ้นมาได้ กบดูว่าช่อง 7 สี เป็นช่องที่ให้โอกาสกบ เป็นช่องที่มีพระคุณของกบ" (สุนันท์ คงยิ่ง. สัมภาษณ์ในนิตยสารทีวีพูล, 27 พฤศจิกายนถึง 3 ธันวาคม 2541.)

ในบางบริษัชนักแสดงอาจจะไม่ต้องเซ็นสัญญา เป็นในลักษณะสัญญาใจที่มีต่อกัน เนื่องจากเป็นที่ทราบกันว่าใครเป็นผู้ให้โอกาสทางการแสดงครั้งแรก ถ้านักแสดงมีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร หลังจากที่หมดสัญญา และข้อตกลงร่วมกันแล้ว นักแสดงก็จะพัฒนาความสามารถและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก โดยเป็นนักแสดงอิสระที่สามารถไปร่วมงานและหาประสบการณ์กับทีมงานอื่น ๆ ได้ โดยเมื่อผู้ที่ชักนำและให้โอกาสในการทำงานครั้งแรกต้องการเรียกใช้งาน ถ้าไม่ติดปัญหาเรื่องคิวการแสดง ก็จะรับงานทันทีโดยไม่มีเงื่อนไขเนื่องด้วยเป็นการตอบแทนบุญคุณ และเป็นสัญญาใจที่มีต่อกัน

คุณดลยา เรื่องประภัสสร ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท อัครเอนเตอร์เทนเมนท์ กล่าวถึง ความสัมพันธ์ที่ดีที่มีต่อกันในลักษณะสัญญาใจ ระหว่างคุณยุรฉัตร ภรมณตรี นักแสดงอิสระที่มีชื่อเสียง กับคุณกิตติ อัครเศรณี ผู้บริหารของบริษัทอัครเอนเตอร์เทนเมนท์ โดยคุณยุรฉัตรเป็นผู้ช่วยเหลือในการแนะนำ คุณแคทริยา อิงลิช ให้มาร่วมงานกับบริษัท ในการรับบทบาทนางเอกละครเรื่อง นางบาป ว่า

"นางบาปมีแซม (ยุรฉัตร ภรมณตรี) กับแคท (แคทริยา อิงลิช) คือจริง ๆ แล้วแซมนี้ ก็เหมือนกับพระเอกของที่นี่เหมือนเป็นเด็กในบ้านเรา เพราะคุณกิตติเป็นคนเอาแซมเข้ามาสู่วงการ ฉะนั้นก็เหมือนเขามีสัญญาใจ เขาก็มาเล่นให้พี่ เพราะฉะนั้นสิ่งไหนที่เขาจะช่วยให้ หรือจะอะไร เอน่าจะเป็นนางเอกคนนี้นะ คนนี้นะก็จะมาคุยกัน แซมเขาก็มาปรึกษา นี่นะอานะ แซมว่าน่าจะเล่นเป็นแบบนี้ได้ไหม เราก็จะมาคุยกัน ได้ไหม เรื่องคิว เรื่องเวลา เพราะอย่างแคทเขาก็ยังไม่เคยมาร่วมงานที่นี่ เขาก็จะไม่ว่าระบบงานของที่นี่เป็นยังไง แซมเขาก็โอเคจะช่วยคุยว่าที่นั่นะ งานเป็นอย่างนั้นะ อะไรอย่างนี้ คือส่วนตัวพี่กับแคทก็รู้จักกันอยู่แล้ว และอย่างในเรื่อง character นางบาปนี่ก็คือกับแคท โอเคได้ นางเอกก็ยังไม่อยู่ในวัยที่ไม่ใช่เป็นผู้ใหญ่มากมาย คือพระเอกจะเป็นผู้ใหญ่ในวัยมีครอบครัวแล้ว และนางเอกเป็นเด็กที่เพิ่งเรียนจบ มาหางานทำ" (ดลยา เรื่องประภัสสร. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2541.)

ในขณะที่คุณยุรฉัตร ภรมณตรีกล่าวถึงการแนะนำคุณแคทริยา อิงลิช ในการมาร่วมงานกับบริษัทอัครเอนเตอร์เทนเมนท์ ในเรื่อง นางบาปว่า

"กับแคทนั่น ชาวที่ว่าดีงเขามาลงละครเรื่องนี้ จริง ๆ ก็ไม่มีอะไรมาก คือเห็นแคทเขาอยากจะทำละครบ้าง ซึ่งพอดีกับทางอัครฯ เขากำลังหานางเอกอยู่พอดี ก็เลยลองถาม ๆ เขาดูว่าสนใจหรือเปล่า ต่อจากนั้นก็เป็นเรื่องของอัครฯกับแคท แต่ที่เล่นด้วยนี่เพราะแคทขอให้เล่นเป็นเพื่อน" (ยุรฉัตร ภรมณตรี. สัมภาษณ์ในนิตยสารทีวีพูล, 23-29 ตุลาคม 2541.)

นอกจากนี้คุณจิตจรดา ดิษยพันธ์ ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัทกันตนา กล่าวถึงการส่งเสริมนักแสดงใหม่ และสัญญาใจกับนักแสดงว่า

"เราต้องสร้างคนใหม่ และเราต้องการคนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีการทำที่บ้าน เบลัดในเรื่องแอดติ้ง ตรงต่อเวลา คนเหล่านี้ ต่อไปก็จะพัฒนาตนเองเติบโตเอง แล้ววันหนึ่งเราก็เรียกเขากลับมาเล่นได้ เหมือนทุกวันนี้ที่เราทำอยู่ ก็คือจะมีเหมือนเลือดของเราอยู่ทั่วไปหมด คนเหล่านี้จะไปอยู่ทั่วทุกที่ แล้วถึงเวลาที่จะเลือกเขามาเล่นก็เรียกได้ อย่างจอห์นนี่ ถ้าเรียกจอห์นนี่มาเล่น จอห์นนี่จะไม่ถามเลยสักคำ ได้ครบที่

จะเอาเมื่อไร เขาจะลอคเวลาให้ เขาไม่ถามด้วยซ้ำว่าเรื่องอะไร เขารู้ว่าเราจะต้องหาสิ่งที่ดี ๆ ให้กับเขา เขาจะไม่พูดเรื่องค่าตัว เราต้องโทรถามตามช่องต่าง ๆ ว่า ตอนนี้ออนไลน์ได้ค่าตัวเท่าไร เราก็ต้องให้เขาเท่ากับที่ได้จากคนอื่น ไม่ใช่เล่นกับเราเอาไปน้อยกว่าคนอื่น"

(จิตรลดา ดิษยนันท์. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2542.)

ในขณะที่คุณจอห์นนี่ แอนโพนี ดารานักแสดงหลักอิสระที่มีชื่อเสียง กล่าวถึง การรับงานแสดงของตนเองเช่นเดียวกันว่า

"กระบวนการทำงานของผมจะแคบนิดนึง คือไม่ ช่อง 3 ก็กันตนา เพราะช่อง 3 เป็นที่ ๆ ผมทำรายการอยู่ด้วย ผมก็ต้องให้โอกาสเขา เลยเลือกเขาเป็นที่แรก ๆ ส่วนกันตนา เป็นที่ ๆ ผมเกิด ผมทำงานที่นี่ตั้งแต่เริ่มเล่นละคร ยังไงก็ต้องกลับมารับใช้แน่นอน เรื่องที่จะไปเล่นกับค่ายอื่นก็หมดสิทธิ์เพราะไม่มีเวลาแล้ว บางทีไม่ต้องคุยเลยผมบอกไม่มีเวลาครับ เราจะได้ไม่ต้องมีปัญหาเพราะมีเวลาว่างก็ไปทำงานบริษัทบ้าง ให้ครอบครัวบ้าง พักผ่อนบ้าง ผมเล่นอยู่ 2 ที่กันตนากับช่อง 3 " (จอห์นนี่ แอนโพนี. สัมภาษณ์ในนิตยสารทีวีพูล, 26 มิถุนายนถึง 2 กรกฎาคม 2541.)

ระบบค่ายสังกัด จึงเป็นระบบอุปถัมภ์ในการคัดเลือกบุคคลตามหน้าที่ เนื่องจากมีพันธะสัญญาต่อกันในการคัดเลือกนักแสดง อย่างไรก็ตาม ในการดูแลนักแสดงในสังกัดและความสนิทสนมที่มีต่อกันของผู้ที่มีอำนาจในการคัดเลือกนักแสดงและนักแสดง จะมีระบบอุปถัมภ์ส่วนตัวในความสัมพันธ์ที่ดีที่มีต่อกัน นอกเหนือจากหน้าที่ในการสรรหา งานแสดงให้กับนักแสดง

6.2 ระบบอุปถัมภ์ส่วนตัว ระบบอุปถัมภ์ส่วนตัวในการคัดเลือกนักแสดง ระหว่างผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกนักแสดง กับนักแสดง แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ การพิจารณาจากพื้นฐานความพึงพอใจส่วนตัว และการพิจารณาจากพื้นฐานความพึงพอใจในอุปนิสัยใจคอโดยทั่วไปในการทำงาน

6.2.1 การพิจารณาจากพื้นฐานความพึงพอใจส่วนตัว เกิดจากผู้มีอำนาจในการคัดเลือกนักแสดง ที่สามารถคัดเลือกบุคคล เพื่อเข้ามาเป็นนักแสดงในละครโทรทัศน์ได้ โดยเกิดจากความพึงพอใจส่วนตัวที่มีต่อนักแสดง และความรู้จักคุ้นเคยสนิทสนมกัน รวมถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีต่อกัน

คุณدنุพร ปุณณกันต์ นักแสดงในสังกัดของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 กล่าวถึงการเข้าสู่การเป็นนักแสดงละครโทรทัศน์ จากการชักชวนของคุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ผู้มีอำนาจในการวางตัวแสดงของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ว่า

"...เมื่อเดือนสิงหาคมปีที่แล้ว ผมได้ขอป่าแดงไปฝึกงานที่ช่อง 7 เพราะจบทางด้าน Management มา ก็อยากเข้าไปดูการบริหารงาน ก็เข้าไปลองทำดู แต่ก็ไม่ได้ทำอะไรจริงจัง เพราะมีเวลาฝึกน้อยแค่เดือนกว่า ๆ ...คือผมกับป่าแดงนี่ เวลาเลิกงานก็จะมานั่งคุยกัน เพราะช่วงเช้า ๆ นี่ป่าแดงจะยุ่งมาก ช่วง 6 โมงเย็นทุกวันผมก็จะไปลี้ภัยกับป่าแดงหน่อย แยกหัวเราะบอกว่าไม่มีอะไรทำใช้มั๊ยลูก เสร็จแล้วป่าแดงก็เลยเรียกพี่ช่างกล้องมาถ่ายเทสต์ผมไว้ อีก 2-3 วันต่อมา ป่าแดงก็เรียกทีมดาราวีดีโอเข้าไปพบ เรียกผมเข้าไปคุย ว่าเขากำลังหาตัวนักแสดงเรื่องอีสา เป็นชายวี อยากให้ผมลองดู ผมบอกป่าแดงไปว่าไม่แน่ใจนะว่าผมจะทำได้ตามใจป่าแดงได้ ไม่แน่ใจว่าจะเล่นได้หรือเปล่า เพราะตอนเทสต์บทแค่หน้ากระดาษหนึ่งผมก็แค่ท่อง เสร็จแล้วก็หันซ้าย หันขวาให้เขาดู เป็นอันจบ พอมาเทสต์ให้ดาราวีดีโอ เขาให้บทชายวีมีท่าของเลย เพราะบทเสร็จแล้ว เสร็จแล้วทางผู้ใหญ่เขาก็ประชุมกันตกลงว่าเลือกให้ผมเล่น ตอนนั้นผมก็ยังไม่ยอมอยู่ แต่ก็ยังไม่อยากขัดใจป่าแดง..." (دنุพร ปุณณกันต์. สัมภาษณ์ในนิตยสารทีวีพูล, 4-10 กันยายน 2541.)

คุณวรายุทธ มิลินทจินดา ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท ฮู แอนด์ ฮู กล่าวถึงคุณลลิตา ปัญโญภาส นักแสดงจากการให้โอกาสทางการแสดงของตนเอง ว่า

"อย่างหมิว เห็นมาตั้งแต่เล็ก ๆ แล้วรอเขาจนเป็นสาว ขอเขาไว้ตั้งแต่เขายังเด็ก ๆ อยู่เลย นี่คนนี้นะ ขอไว้ละ แล้วพอใกล้ ๆ เริ่มสาวแล้วก็คนนี่ ปรีศนา แนนอน แล้วรอจนเขาเป็นสาวเต็มที แล้วถึงเอาลงปรีศนา" (วรายุทธ มิลินทจินดา. สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2542.)

คุณมยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท แมคเกอร์ กรุ๊ป กล่าวถึง การพิจารณาคุณรุจิรา ช่วยเกื้อ นักแสดงจากการส่งเสริม ว่า

"อย่างเข็มรุจิราอย่างนี้ละ ก็ไม่ได้ตั้งใจว่าจะปั้น แต่ว่าบังเอิญทำละครที่มันมีบทของนางเอกสามคน พอถึงนางเอกสามคนนี่ มันก็เป็นจังหวะดีที่เราจะมีใครเสริมขึ้นมาได้ในช่วงที่งานมันมี อย่างมีตัวเอกที่เราอยู่ตัวอยู่แล้วสองคน เราสามารถที่จะปั้นคนใหม่ขึ้นมาได้อีกคนหนึ่ง คือจะมีคนที่ช่วยเสริมช่วยดึงกัน มันเป็นที่จังหวะ และมันก็เป็นทีความถูกใจที่มองไปแล้วก็มีความรู้สึก ว่า เด็กคนนี้น่าจะดี ซึ่งเราก็ไม่รู้ว่าจะดีหรือเปล่า บางทีเรายังไม่แน่ใจว่าจะดีหรือเปล่า แต่ว่าเราดูแล้ว เออ เด็กคนนี้มีแววน่าจะดีนะ เราก็จะเอามาดูเอามาลอง" (มยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2541.)

คุณปิยพร ไล่ทอง ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัททีวีเอ็นเตอร์ กล่าวถึงการพิจารณาคณะกรรชัช กำเนิดพลอย ในการรับบทบาทการแสดงเรื่อง ไอเดียกับกลิ่นไวน้ำว่า

“จริง ๆ คือ คู่กันว่า พอทำพอจอมยวนแม่จอมยุ่ง พอทำสลักจิตเสร็จ เขาก็ถามว่ามีเรื่องใหม่อะไรน่าสนใจหรือเปล่า พี่ก็บอกว่า อ้อ ไม่มีหรอก บทพระเอกนางเอกก็หมดแล้ว วางตัวได้แล้ว มีแต่บทตัวโกง เขาก็เลยบอกว่าไหน ๆ ขอผมดูหน่อย และพออ่านเรื่อง เขาก็เลยบอกว่าผมขอเล่นเป็นคนนี้ พี่ก็บอกว่า อุตส่าห์ ทำภาพพระเอกไว้ให้คุณแล้วตอนนี้คุณก็เป็นพระเอก แต่ปรากฏเขาบอกว่า เขาผมเอาบทนี้ อย่าให้ใครเล่นนะ ถ้าให้ก็โกรธกันเล่นนะ พี่ก็เลยบอกว่าแล้วจะยังงัยละ เล่นบทนี้เขาบอกว่าเขาเห็นเลยว่าเขาจะเล่นยังงัยตัวนี้ เขามีของเขา พอเขามาเรารู้เลยว่า ใช่เขา” (ปิยพร ไล่ทอง. สัมภาษณ์. 7 สิงหาคม 2541.)

อย่างไรก็ตาม นอกจากระบบอุปถัมภ์จากความพึงพอใจส่วนตัวในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ามาเป็นนักแสดงแล้ว การคัดเลือกบุคคลอีกลักษณะหนึ่ง คือการคัดเลือกบุคคลจากความพึงพอใจในพื้นฐานลักษณะอุปนิสัยใจคอทั่วไปในการทำงานของนักแสดง

6.2.2 การพิจารณาจากพื้นฐานอุปนิสัยใจคอโดยทั่วไปในการทำงาน ความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีในลักษณะนี้เกิดจาก พื้นฐานอุปนิสัยใจคอโดยทั่วไปในการทำงานของนักแสดง เช่นความตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ และมีวินัยในการทำงาน เป็นต้น โดยส่วนใหญ่นักแสดงจะเคยร่วมงานกับทีมงานผู้ผลิตมาก่อน และทำให้เห็นถึงลักษณะนิสัยในการทำงานที่ดีของนักแสดง

คุณสิริวิทย์ อุปการ ผู้ช่วยผู้กำกับ ของบริษัทเอ็กแซกท์ กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานที่ดีของนักแสดง ว่า

“ตัวละครที่เห็นบ่อย ๆ เพราะเคยร่วมงานกันมาแล้ว ก็คือ เราไว้วางใจ และวางใจได้ไงว่า มีวินัย เล่นดีด้วย ไม่มีปัญหา ก็โอเค เพราะบางทีแบบ เล่นดี แต่ไม่มีวินัย ก็ได้เล่นเรื่องเดียว เรื่องอื่นเราก็ไม่อยากจะให้มาเล่น บางทีนักแสดงรับ 3 เรื่อง 4 เรื่องอะไรอย่างนี้ คิวก็ชนกันป่วน” (สิริวิทย์ อุปการ. สัมภาษณ์. 25 มิถุนายน 2541.)

คุณกมล ภูวณิช ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัท บรอดคาส กล่าวถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีกับพื้นฐานอุปนิสัยใจคอที่ดีในการทำงานของนักแสดงว่า

“ความสัมพันธ์ส่วนตัวมีส่วน มีส่วนเพราะว่าพี่เป็นคนที่ชอบนักแสดงที่นิสัยดี มีเยาะที่นี้ พูดได้เลยก็มีอย่างจ๊อบ อย่างนี้ เราจะนึกถึงตลอด จ๊อบ (นิธิ สมุทรโคจร) เกริกซิลเลอร์ เก่งชาติชาย ตี๋อ้วน หนูมอรรถพร ป๊อปปี้ธิดา ก็กมยูริญา รุ่นใหญ่ก็จะมี พี่ตี๋ อรสา พี่เปี้ยกอรัญญา พ่อแอ๊ดสมบัติ จะมีอาไฟโรจน์ จะมีพี่เคน คือเคยร่วมงานกันมาแล้ว แสบปี แสบปีทั้งการแสดง ทั้งการทำงาน แต่เขาก็ต้องได้กับบทย่อย” (กมล ภูวณิช. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2541.)

คุณจิตรลดา ดิษยนันท์ กล่าวถึง พื้นฐานอุปนิสัยใจคอโดยทั่วไปกับดารานักแสดงว่า “ดารานักแสดง ไม่ใช่ว่าทุกคนมีฝีมือแบบเป็นดาราด้วยจิตวิญญาณมีแต่ความรับผิดชอบ คือหมายถึงว่า คนเป็นดารามีหลายแบบ เป็นดาราด้วยความสนุกก็อาจจะไม่ค่อยมีความรับผิดชอบเท่าไร แต่ว่าเผชิญต้นสวดยต้นดั่ง ดวงดี อีกกลุ่มด้วยฝีมือ ด้วยจิตวิญญาณจริง ๆ พวกนี้จะมีความรับผิดชอบ และเราก็จะชอบร่วมงานกับเขา ก็เป็นอีกกลุ่มซึ่งเราก็ชอบ” (จิตรลดา ดิษยนันท์. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2541.)

ดังนั้น พื้นฐานอุปนิสัยใจคอโดยทั่วไปของนักแสดง จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และความรู้สึกที่ดีให้กับผู้ทำการคัดเลือกนักแสดง โดยทำให้ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงมีความชื่นชอบ และอยากจะร่วมงานกับนักแสดงต่อไป เนื่องจากการร่วมงานไม่มีปัญหา นักแสดงมีวินัยมีความสามารถและตรงต่อเวลา จนในบางครั้งดูเหมือนว่านักแสดงกลายเป็นนักแสดงในสังกัดค่ายของบริษัท หรือสถานีโทรทัศน์ด้วยซ้ำไป

จากการศึกษาพบว่า ระบบอุปถัมภ์ มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ โดยถือเป็นระบบที่มีอิทธิพลสูงต่อการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ไทย

7. เวลาออกอากาศ

เวลาออกอากาศ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ เนื่องจากแม้ว่าทีมงานบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ จะมีการดำเนินการผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์เดียวกัน แต่ถ้ามีการผลิตในช่วงเวลาออกอากาศที่ต่างกัน ก็มีผลต่อลักษณะการดำเนินงานและความพึงพอใจในการคัดเลือกนักแสดงของทีมงานผู้ผลิตเช่นเดียวกัน

คุณปิยพร ไล้ทอง ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัททีวีเอ็นเตอร์ กล่าวถึง การดำเนินการผลิตละครโทรทัศน์ ให้กับสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ว่า

“เราจะทำแตกต่างจากบริษัทอื่นที่ทำ เรามีเวลาออกอากาศของเราเอง เสาร์-อาทิตย์ 10.15 - 11.00 น. ก็มีช่วงเวลาระดงตรงนี้ ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งจะเป็นเรื่องของ ผลิตจากสถานี คือ ตอนนี้ก็ผลิตให้ช่องสามอยู่นะคะ...อย่างเรื่องรักนิด ๆ คิดเท่าไร เคลลี่ คู่กับน้ำฝน ทางช่องเขาก็พิจารณา สำหรับเคลลี่เขาก็ไม่มีปัญหา เขาก็ตกลง กับน้ำฝนวัยเขาก็เหมาะสม เพราะว่าดูจาก look ที่จะออกมาว่า ถ้าเขาคู่กันแล้วจะเป็นอย่างไร น้ำหนักที่จะเป็นสามีภรรยากันได้หรือเปล่า ในขณะที่เดียวกัน ความรู้สึกของคนดูละครเสาร์-อาทิตย์ ทำอย่างไรจะให้คนดูติดตามสนใจ อย่างน้ำฝนนี่ผ่านเอเจนซี่ก็ไม่มีปัญหา และตลาดคนดูตรงนั้นเราก็ต้องการตลาดล่างด้วย เพราะตลาดล่างฐานใหญ่ เราอยากได้ดาราที่เขารู้จักอยู่แล้ว เรามองถึงว่าส่งไปขาย แล้วเขารู้จักไหม” (ปิยพร ไล้ทอง. สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2541.)

คุณดลยา เรื่องประภัสสร ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัท อัครเอนเตอร์เทนเมนท์ ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 กล่าวถึง การเปลี่ยนนางเอก เรื่อง ลูกสาวกำนัน โดยการเปลี่ยนแปลงเวลาออกอากาศละครโทรทัศน์ จากคำสั่งของผู้มีอำนาจ สถานีว่า

“อย่างในตอนแรกเราจะให้สุ (สุภาภรณ์ แสงทอง) เล่นเป็นนางเอกลูกสาวกำนัน แต่ตอนนั้นคือ ทำละครก่อนข่าว นี่บังเอิญช่องบอกว่าเป็นละครหลังข่าว เพราะฉะนั้นเป็นละครหลังข่าวแบบนี้ นักแสดงต้องเปลี่ยนไปหมด เพราะตอนนั้นคือสำคัญ ต้องสำคัญขึ้น ทางช่องก็บอกว่าคุณยังไปตรงนั้นไม่ได้นะ ถ้าอย่างนั้นเขาขอปั้นเด็กใหม่เลย คือถ้ามันไม่ได้ อย่างนี้ คือขอปั้นเด็กใหม่เลยดีกว่า มันยังดูดีกว่าใช่ไหมคะ นี่ก็เลย อย่างนั้นก็เลยบอกว่าวางแผนใหม่ เราสู้ขึ้นมาเป็นนางเอกตัวสอง” (ดลยา เรื่องประภัสสร. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2541.)

ทั้งนี้ เนื่องจากช่วงเวลาออกอากาศที่ต่างกัน มีผลต่ออัตราการแข่งขันและอัตราค่าโฆษณาที่ต่างกัน เวลาออกอากาศ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ ซึ่งทีมงานผู้ผลิตและสถานีโทรทัศน์ ให้ความสำคัญที่ต่างกัน

8. เวลาการทำงาน

เวลาการทำงาน โดยเฉพาะการเตรียมตัวนักแสดงสมทบและนักแสดงประกอบ จะมีเวลาในการเตรียมงานน้อย เมื่อถึงเวลาในการถ่ายทำ จึงมักจะมีปัญหา รวมถึงการเตรียมงานในด้านอื่น ๆ ที่ต้องมีการเร่งรีบ ซึ่งบางครั้งก็ยังไม่พร้อม จึงมีการเตรียมตัวประกอบยาก โดยส่วนใหญ่ แต่ละทีมงานบริษัทจะทำการติดต่อโมเดลลิ่ง หรือบุคคลที่รู้จัก ซึ่งในบางครั้งมีปัญหาก็ไม่ได้นักแสดง ที่มีความเหมาะสมกับบทบาทและตรงตามความต้องการที่วางไว้ จึงทำให้จำเป็นต้องคัดเลือกบุคคลเท่าที่มีภายในระยะเวลาที่มีให้หรือใช้ทีมงานในกองถ่ายช่วยกันเป็นตัวประกอบ

คุณสิริวิทย์ อุปการ ผู้ช่วยผู้กำกับของบริษัทเอ็กแซกท์ กล่าวถึงปัญหาเรื่องเวลาในการคัดเลือกตัวประกอบว่า

“ปัญหานั้น ในเรื่องของเวลามันจะน้อยไป คือ คิวถ่ายออกมาแล้ว มันต้องถ่ายมันไม่ใช่แบบว่าเลื่อนได้ บางทีถ้าต้องถ่ายก็ต้องตัดสินใจว่า เขาคนนี้แหละ เขาอาจจะเล่นได้แค่ 70 เปอร์เซ็นต์ เราก็ต้องไปซ้อมกันหน้ากล้องอีกที ก็มีเหมือนกันที่เราหาได้ดีที่สุดในระยะเวลาที่มีให้แค่นี้ บางทีจะไม่ถูกใจผู้กำกับก็มี เขาก็จะว่ายังไม่ค่อยใช้นะ บางทีเล่นได้แต่ character ยังไม่ใช่ อยากรู้จักแบบหนึ่ง อีกสไตล์หนึ่งก็มี จริง ๆ ถ้าเป็นนักแสดงตัวรอง ๆ นี้จะไม่ค่อยมีปัญหา แต่ถ้ามีแบบ extra ที่มีบทบาทเยอะ เราต้องมาเลือกนี้บางที บทมันหะยอย ๆ ออกมาใช้ใหม่ ไม่ได้ออกทีเดียว บางทีบทเพิ่งออกวันนี้ อาทิตย์หน้าต้องใช้ตัวนี้แล้ว เราก็จะมีแค่วันไม่กี่วันสำหรับเลือก คือ ทั้งหมดรอบนี้ส่งมา 10 คนนี้ มันก็ต้องหาให้ได้ภายในนั้น คือเราต้องหาจนกว่าจะได้นะ แต่บางทีในก็ไม่ทัน ก็นะมันได้แค่เกรดบี แต่ก็ต้องเอามาเล่น” (สิริวิทย์ อุปการ. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2541.)

คุณกมล ภูวานิช ผู้บริหาร และผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทบรรดาศกล่าวถึงความผิดพลาดจากการติดต่อโมเดลลิ่ง ในการคัดเลือกบุคคลที่ไม่ตรงตามความเหมาะสมกับบทบาท และความสามารถที่วางไว้ว่า

“ตัวประกอบบางทีก็มีก็ต้องไล่กลับ ไล่กลับนะ เพราะถ้าไม่ไล่กลับ เราต้องมา suffer บางทีแบบว่าอยากได้เสียอย่างนี้ โมเดลลิ่งเขาอะไรมาให้ก็ไม่รู้ แต่บางทีก็ต้องเอาเวลาไม่ได้แล้ว และมาเอากะทันหัน เล่นไม่ได้นะ ให้อินแบบเจอบ่อย แต่เราก็เข้าใจ เพราะว่าถ้าเขาเล่นเก่ง เขาอะไร เขาก็คงไม่มาเล่นเป็นตัวประกอบ ” (กมล ภูวานิช. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2541.)

เวลาในการทำงาน จึงเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการคัดเลือกนักแสดง เนื่องจากระยะเวลาการทำงานที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถคัดเลือกนักแสดงได้ตามความต้องการ และตรงตามความเหมาะสมกับบทบาทของลักษณะตัวละครที่ได้วางไว้

8. สภาพการแข่งขัน

จากการผลิตละครโทรทัศน์ในปัจจุบัน พบว่ามีอัตราสภาพการแข่งขันทางการตลาดที่สูงมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากจำนวนของผู้ผลิตละครโทรทัศน์ที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีผลต่อผู้ผลิตละครโทรทัศน์ที่ต่างพยายามหาวิถีทาง ในการสร้างจุดขาย ให้กับละครโทรทัศน์ของตน โดยเฉพาะการแข่งขันในการผลิตละครโทรทัศน์ ช่วงเวลา primetime ซึ่งเป็นละครหลังข่าว ที่แต่ละสถานีโทรทัศน์ต่างพยายามชิงเรตติ้งจากผู้ชมละครโทรทัศน์ โดยสถานีโทรทัศน์ที่มีการแข่งขันกันมาโดยตลอด คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ซึ่งจากสภาพการแข่งขันทางการตลาด ได้มีผลให้เกิดปัญหา และการปรับกลยุทธ์ในการคัดเลือกนักแสดงเพื่อดึงดูดผู้ชม และผู้สนับสนุนรายการที่เป็นเป้าหมายหลักทางการตลาดที่สำคัญ โดยแบ่งผลที่เกิดจากสภาพการแข่งขัน ที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกนักแสดง ดังนี้ คือ

8.1 ปัญหาการขาดแคลนดาราร และการแย่งดารานักแสดง

8.2 ปัญหาค่ายสังกัด และการกันดารานักแสดง

8.3 การประชันดาราร และการนำดารารชั้นนำมารวมกัน

8.1 ปัญหาการขาดแคลนดารารและการแย่งดารานักแสดง โดยเฉพาะดาราร นักแสดงหลักที่มีชื่อเสียง ซึ่งสามารถดึงเรตติ้ง และคนดูให้กับละครโทรทัศน์ได้ มีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของทีมงานผู้ผลิตที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้มีการแย่งตัวกันระหว่างผู้ผลิตในแต่ละค่ายสังกัด และสถานีโทรทัศน์

คุณจิตจรดา ดิษยพันธ์ ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัท กันตนา กล่าวถึงปัญหาการขาดแคลนดารารแม่เหล็กที่ดึงดูดผู้ชมว่า

“ปัญหาใหญ่ ๆ ก็เรื่องเวลา เรื่องค่าย เรื่องช่อง เราก็ต้องสร้าง และมันเป็นนโยบายด้วย อย่างเรื่องเวลา อย่างพี่ได้คิวเจ มณฑล พี่ต้องจองเขาเป็นปี พี่จองล่วงหน้า

คนอื่นเขาก็จะไม่ได้ เราก็รู้สึกไม่ดีเหมือนกันนะ แต่คนอื่นเขาก็ทำกันแบบนี้ แต่เราก็ต้องลอคเรื่องและหาอะไรที่ดีให้กับเขา” (จิตรลดา ดิษยนันท์. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2542.)

คุณมยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท เมคเกอร์กรุ๊ป กล่าวว่า “ก็มีคือจะต้องจองกันล่วงหน้านาน ๆ แต่ว่างานละครมันเป็นงานซึ่งบางทีมันไม่ลง lock ได้ตามที่เรากำหนด เพราะคนเขียนบทเรายังขาดอยู่มาก คนเขียนบทของเราไม่พอ เพราะฉะนั้นงานที่เราวางเอาไว้ สมมติว่าเราวางไว้ว่า เดือนมกราคมนี้เราจะเปิดเรื่องนี้ เราก็จองตัวละคร ขอคิวเขาอะไร ๆ ถึงเดือนมกราปรากฏทไม่เสร็จ ถึงเดือนมกราผู้กำกับติด หลายอย่างมันจะมีอยู่หลาย choice มากที่มันจะทำให้งานมันต้องแปรรูปออกไปจากที่วาง บางครั้งมันก็ได้ นะคะ บางครั้งถ้ามันลง lock กันไว้เนี่ยมันก็ได้ แต่ว่ามันก็มีหลายครั้งซึ่งมันไม่ลง lock แล้วมันก็ต้องเป็นแบบนั้น” (มยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช. สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2541.)

คุณวรายุทธ มิสินทจินดา ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัท ยู แอนด์ ยู กล่าวถึงปัญหาการขาดแคลนดารานักแสดงหลักที่มีชื่อเสียงว่า “ปัญหาบางครั้งก็มี อย่างเราเสนอตัวเมนไปแล้วและไปติดต่อเขาไม่ว่าง คิวไม่มีเพราะเรายังไม่เคยจองเขาไว้ เรายังไม่รู้ว่าเราจะทำอะไรเลย เดียวนี้คณะอื่นเขาจองกันเป็นเรื่องหน้าเอานะ เขายังไม่รู้เขาจะทำอะไรเลย เขาเอาดารารายเดียว” (วรายุทธ มิสินทจินดา. สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2542.)

คุณถกลเกียรติ วีรวรรณ ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทเอ็กแซกท์ กล่าวถึงปัญหาการขาดแคลนดารานักแสดงว่า “ปัญหาในการคัดเลือกนักแสดง มีในเรื่องคิวของนักแสดง บางครั้งถ้าต้องการนักแสดงจริง ๆ ก็ต้องรอกัน อย่างเช่น เรื่องคู่ซิ่นซุลมุน บอกเลยว่าบทนี้ต้องเป็นของคู่ต้องเป็นเขา ซึ่งตอนแรกคิวยังไม่ได้ ต้องโทรตามกันตลอดเลย ว่าถ้าดูไม่เล่นก็ยังไม่เปิดกล้องนะ ซึ่งเมื่อเล่นออกมาแล้ว ก็ดูเหมือนเป็นครอบครัวกันจริง ๆ หรือบทพ่อในเรื่องทอฝันกับมาวิน อย่างไม่ก็ต้องเป็นพี่ต๋นพพล ซึ่งตอนนั้นมีปัญหาเรื่องเคลียร์คิวยังไม่ได้ก็ต้องเปิดกล้องไปก่อน ถ่ายคนอื่นไป และพี่ต๋นจึงตามมาถ่ายทีหลัง” (ถกลเกียรติ วีรวรรณ. สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2541.)

จากปัญหาการขาดแคลนและการแย่งตัวดารานักแสดง จึงทำให้ทีมงานผู้ผลิตและสถานีโทรทัศน์มีนโยบายในการสร้างนักแสดงใหม่ และเซ็นสัญญากับนักแสดง เพื่อให้มีบุคลากรทางการแสดงของตนเองไว้ใช้งาน จึงทำให้มีปัญหาในเรื่องค่าลิขสิทธิ์ และการกันดารานักแสดงเกิดขึ้น

8.2 ปัญหาค่าลิขสิทธิ์ และการกันดารานักแสดง ทำให้นักแสดงไม่สามารถทำการรับงานแสดงข้ามช่อง หรือข้ามค่ายได้ เนื่องจากเป็นมารยาททางการแสดงซึ่งเป็นที่ทราบกัน โดยเฉพาะนักแสดงที่ทำการแสดงให้กับสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ที่มีผลมาจากสภาพการแข่งขันทางการตลาด

คุณจิตจรลดา ดิษยนันท์ ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทกันตนา ได้กล่าวถึงปัญหาค่าลิขสิทธิ์ และการกันดารานักแสดง ที่เกิดจากสภาพการแข่งขัน โดยบริษัทได้รับข้อยกเว้นจากปัญหาดังกล่าว ว่า

“ที่นี่จะเป็นข้อยกเว้นของหลายบริษัทอย่างเช่นช่อง 3 เขาก็จะอนุโลม ถึงแม้ว่าเขาจะมีศึก ๆ ของการกันดารานักแสดง แต่สำหรับพี่แล้ว ถ้ามาเล่นที่นี่ก็ไม่มีอะไร เพราะอย่างน้อย เด็กก็จะมาจากที่ที่เป็นส่วนใหญ่” (จิตจรลดา ดิษยนันท์. สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2542.)

คุณถกลเกียรติ วีรวรรณ ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของบริษัทเช็ทแซทท์ ยังได้ให้ความเห็นถึงปัญหาในเรื่องลิขสิทธิ์ค่า และการผลิตละครให้กับสถานีโทรทัศน์ที่ต่างกัน ซึ่งไม่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงละครของบริษัท ว่า

“ในเรื่องการทำละครให้กับสถานีโทรทัศน์ต่างกัน ไม่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงละครของบริษัท นอกจากว่าเสนอดาราชอง 7 อย่างบรรจุ มาเล่นให้กับช่อง 3 แบบนี้ไม่ได้แน่ ก็คือ เป็นเรื่องธรรมดาที่รู้จักกันอยู่ เป็นปัญหาสังกัดเรื่องค่า แต่ปัญหานักแสดงเรื่องค่าลิขสิทธิ์เราไม่มี เพราะเด็กในเครือของแกรมมี่เราก็อะยะ และถ้าเป็นเด็กในเครือด้วยแล้วเรื่องนี้ไม่มีปัญหา” (ถกลเกียรติ วีรวรรณ. สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2541.)

จากสภาพการแข่งขัน และจำนวนผู้ผลิตละครโทรทัศน์ที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้ผู้ผลิตต่างพยายามหากลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพของละครโทรทัศน์ โดยการพยายามสร้างจุดขายและสร้างความน่าสนใจให้กับละครโทรทัศน์ของตน ด้วยการยอมลงทุนในการสร้างความแตกต่าง จากการประชันดารานักแสดงและการนำดารารุ่นนำมาวมกัน เพื่อสร้างความสนใจให้กับละครโทรทัศน์

8.3 การประชันดารา และการนำดารารั้งนำมารวมกัน จากสภาพการแข่งชัน ทำให้ผู้ผลิตยอมเสียค่าใช้จ่ายในการทุ่มค่าตัวให้กับดารานักแสดงยอดนิยมที่มีความเหมาะสมทางการตลาด เนื่องจากเป็นการคุ้มค้ำกับการสร้างชื่อเสียงให้กับละครและสถานีโทรทัศน์ โดยมีผลต่อการดึงดูดผู้สนับสนุนรายการ และผู้ชม ที่มีผลต่อธุรกิจและการตลาดของละครโทรทัศน์

คุณกมล ภูวาณิช ผู้ทำการคัดเลือกนักแสดงของ บริษัท บรอดคาส ให้ความเห็นถึงการนำดารามาประชันกัน ในละครเรื่องพ่อปลาไหล ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 โดยมีคุณวิลลี่ แมคอินทอช และคุณสิริเรียม ไก่แกน เป็นนักแสดงหลักว่า

“อย่างบางเรื่องที่จะประชันดาราจริง ๆ เท่าไหร่ก็ต้องเอา หมายถึงสมมติว่าช่องยอมรับด้วย พูด่าง ๆ อย่างพ่อปลาไหลนี้ คือ ทุกตัวเห็นหมดเลย แสดงว่าช่องต้องมั่นใจแล้วละ ว่าเรื่องนี้ออกไปต้อง success และก็ไปตีกับคู่แข่งได้ แล้วก็มั่นใจว่าจะทำ rating ได้ ดูแล้วก็ในแง่ของชื่อเสียงที่จะได้มาและการตลาด ช่องก็จะยอม”(กมล ภูวาณิช, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2541.)

ในส่วนของคุณสิริเรียม ไก่แกน ดารานักแสดงหลักอิสระที่มีชื่อเสียง ผู้รับบทบาทนางเอกในเรื่อง พ่อปลาไหล ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เป็นครั้งแรก หลังจากทั้งหมดสัญญา กับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ได้กล่าวถึงอัตราค่าแสดงในการรับงานแสดง ว่า

“แอนก็ไม่ทราบ และไม่อยากจะรู้ว่าคนอื่นเขารับค่าตัวกันเท่าไรนะ สำหรับตัวเองแล้ว เรียกตามความเหมาะสม เรียกตามความน่าจะเป็นไปได้ แต่แต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน แอนไม่รู้หรอกว่าเขาจะให้เราเท่าไร แต่เราพอใจที่จะเรียกเท่านี้ ซึ่งก็อาจจะถูกกว่าดาราคคนอื่นก็ได้” (สิริเรียม ไก่แกน, สัมภาษณ์ในนิตยสารทีวีไท, ประจำเดือน มิถุนายน 2541.)

จากการศึกษาพบว่า สภาพการแข่งชันในตลาดธุรกิจละครโทรทัศน์ปัจจุบัน มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดง และการปรับกลยุทธ์ของผู้ผลิตและสถานีโทรทัศน์ในการสร้างจุดขายทางการตลาดและความน่าสนใจให้กับละครโทรทัศน์ โดยการคัดเลือกนักแสดงถือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญ และมีผลต่อความสำเร็จของละครโทรทัศน์

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ ตามที่กล่าวมาทั้งหมด พบว่ามีปัจจัยมากมายที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ ทั้งปัจจัยจากตัวบุคคลและหลักการที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ไทย ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการ และขั้นตอนในการพิจารณาทดสอบคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ โดยจะมีการสรุปผลและอภิปรายการวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจถึงกระบวนการและปัจจัยในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย ในบทที่ 6 ต่อไป